ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՊՈԼՍՈՅ համար, տարեկան 70 ղրշ. վեցամսեայ 35 ղրշ. Եռամսեայ 20 ղրշ. — ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ համար, տարեկան 90 ղրշ. Վեցամսեայ 45 ղրշ. Եռամսեայ 25 ղրշ. — ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ համար, Տարեկան 25 ֆր. Վեցամսեայ 13 ֆր.:

ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՈՂԸ ՄԻԱՅՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴ Է

ՁԵՌՔԷ 10 ՓԱՐԱ

Bureaux de la rédaction du Journal Arménien DZAGHIK
Galata, Kourchounlou han, N. 7 Cons/ple.

ԾԱՂԻԿ
ՕՐԱԳԻՐ

"زاغيك" ارمنيجه يومى وسياسى غزته در

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
Կալաթա, Գուրշունլու խան, թիւ 7
ՍԱԴԱՅԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն թղթակցութիւն պէտք է հակիրճ գրուած ըլլայ:

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն գրութիւն ետ չի տրուիր:

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՍԿՍԻՆ ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՅ 1ԻՆ, 10ԻՆ ԵՒ 20ԻՆ

ԺԵ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 437 "ԾԱՂԻԿ" ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ԻՐԻԿՈՒՆ 24 ՕԳՈՍՏՈՍ 1902 ՇԱԲԱԹ

ՊԱՏՃԱՌԸ

Վերջին մէկ երկու տարիներու միջոցին, եթէ յիշողութիւնս զիս չի խաբեր, մէկ երկուքէ աւելի անգամներ կարդացած եմ Պոլսահայ մամուլին մէջ առաջնորդող յօդուածներ up to date հրապարակագիրներու կողմէ ստորագրուած, որոնց մէջ, նոր հասնող խակ գրիչներու երեսը վար կ'առնուի, ու ըլլալով այս վերջինները չափազանց պոռոտ գրելու կերպ մը եւ անհանդուրժելի յաւակնութիւններ ունին։

Ես անիրաւ կը գտնեմ այս պարսաւը որ օրուան գրողներու կողմէ կ'ուղղուի նորահաս գրիչներու, ու բոլորովին արդար ըլլալու համար ստիպուած կը զգամ ինքզինքս յայտնելու թէ, այդ պոռոտ գրչով յաւակնոտ նորելուկներ, Թրքահայ գրական դպրոցին հարազատ աշկերտներն են։ Օրուան մեր գրականութիւնը եթէ ամէնէն աւելի իր պոռոտութեամբը եւ անտեղի յաւակնոտութիւններովը է որ կը յատկանշուի, ինչպէս կրնանք սպասել որ այդ գրականութեան առջեւ ծունր չոքող աշկերտներ բոլորովին զերծ ըլլան այդ յատկանիշներէն։ Նորելուկներու՝ տեսակ մը պաշտպանողի այս դիրքիս մէջ, չեմ ուզեր սակայն սխալ հասկցուիլ։ Չեմ ուզեր ըսել թէ բոլոր նորահասներու խակ գրութիւններուն գովասանական բնորոշումներ պէտք է ընենք. ընդհակառակը պատճառներ ունինք մանաւանդ ներկայիս, աւելի խիստ ընտրող մը ըլլալու, գրութիւնները հրատարակութեան տալու առթիւ։

Ինչ որ մասնաւոր կերպով կ'ուզեմ շեշտել, սա պարագան է որ մենք անիրաւ ենք երբ նորահաս գրիչները կ'ամբաստանենք իրենց այս պակասութիւններուն համար, որոնցմով օրէ օր աւելի յստակ կերպով յատկանշուելու վրայ է հիմնական իսկ գրականութիւնը։

Գրականութեան անուամբ մեծ բան մը տուած չունինք մեր նորահաս գրողաց սերունդին, որ պահանջելու իրաւունքն ալ ունենանք։ Եւ եթէ չենք ուզեր առանց տալու պահանջողներ ըլլալ, քիչ մըն ալ մենք մեզմով զբաղելու համեստութիւնը ունենանք։ Մեր օրուան գրականութեան աշխատաւորները լաւ կ'ըլլայ որ քիչ մը ինքնաճանաչութիւն ունենան, անդրադառնան իրենց բռնած գրականութեան տեսակին վրայ, եւ մտածեն թէ իրենք բաժին մը չունի՞ն պոռոտ ու յաւակնոտ նոր գրողներ հասնելուն մէջ։ Ես կը կարծեմ որ անկեղծութիւնը շատ բան խոստովանցնել պիտի տայ իրենց եւ քիչ մը աւելի խղճահարութիւն պիտի ունենային ամէն պատասխանատուութիւն իրենց վրայէն նետելու։

Գրիչը նոր ձեռք առնողները գրական անմխիթար վիճակովը զբաղելէ առաջ պարտաւոր էինք մենք ղեկավարել այն գրական վիճակով որ մերն է, որ օրուան գրագէտներուն կամ գրագէտի անուն կրողներունն է։ Սա աւելի արդար բան մը ըրած պիտի ըլլայինք եւ մանաւանդ մէջտեղէն վերցուցած՝ պատճառներուն ամէնէն գլխաւորը, որ պոռոտ ու յաւակնոտ խակ գրիչներ յառաջ բերելու վրայ է։

Եթէ պատճառը կրնայ պախարակել արդիւնքը, այն ատեն մենք ալ կրնանք պախարակել նոր հասնող, անձեւ եւ անզօր գրիչները՝ իրենց այլանդակութիւններուն համար, որովհետեւ մենք ենք այդ այլանդակութիւններուն պատճառը։

Անիրաւ ենք մենք, զմեղադրելով անմեղ գրական ծնունդներուն համար, որքան անիրաւ են այն ծնողքները, որոնք իրենց Փիզիքական տկարութիւններուն, ժառանգուած հիւանդութիւններուն, զեղծումներուն եւ մոլութիւններուն հետեւանքով, տխեղծ զաւակներու միայն ծնունդ կու տան։

Մ. ՇԱՄՏԱՆՃԵԱՆ

ՆՈՅԵԱՆ ՏԱՊԱՆԷՆ

ԶԳԱՑՈՒՄՆԵՐ ՈՒ ԲՆԱԶԴՈՒՄՆԵՐ

—Կը զարմանամ որ բնութիւնը այնչափ հակասական է իր մէջը, կ'ըսէր բարեկամներէս մէկը, որ գիտէ խորհիլ, որուն տունը,—Իզմիր,—հոն էինք այդ պահուն եւ որ՝ կատուներու մեծամեծ պոռչտուքի մը վրայ վար վազեր ու վերադարձեր էր։ Արուն եկեր ու խեղդեր է մեր Բիձինոյին երեք ձագուկները։ Ի՜նչ վայրագ ու միանգամայն ի՜նչ տարօրինակ բան։ Առաջ տղայ եղած ատենս, երբ շատ բան չէի հասկնար այդ իրողութիւններէն, ջնջելու պարզ բնազդ մը, բնութենական ընդհանուր ձգտում մը միայն կը նկատէի ես ատիկա եւ չէի կրնար չափ մը դնել զզուանքիս, այդ ճիւաղային արարքին հանդէպ։ Բայց երբոր քիչ մը մեծցայ, խելքս հասնիլ սկսաւ այն բոլոր բաներուն՝ որոնց համար զարմացում մը միայն կ'ունենանք մեր պզտիկութեանը առթիւ, առանց մեծ բան մը հասկնալու։ Երբոր ճանչցայ սէրը, նախանձը, հեշտութիւնը, մարդերուն ալ մէջը, կենդանիներուն ալ մէջը, այն ատեն սկսայ քիչ մը սովորականէն տարբեր կերպով դատել իրերը ու գործերը։ Տեսէք սա արուն, առանց պատճառի չէ որ որդեսպանութեան կը մղուի ան։ Հեշտանքին ծարաւը կը գերազանցէ իր մէջը որդիական գորովը եւ ճիշդ հոս է որ ինծի համար բնութիւնը հակասական կ'երեւայ իր մէջը։ Կենդանիներուն ամէն ցեղերուն մէջ սերնդագործութիւնը սերտօրէն կապուած է սեռական հեշտանքին հետ։ Մէկուն բովանդակած հաճոյքը գրաւականն է միւսին տեւականութեանը եւ մղմղացուցիչ մը անոր անպատեհութիւններուն ու ցաւալի յոգնութիւններուն դէմ։ Եւ սակայն, սիրոյ ու միութեան պատրուակին տակ, ցեղը կը տեւէ։ Մինչդեռ հոս, ծնողին եսը այնքան խորապէս կոյր ու վայրագ է որ իր յաջորդութիւնը կը նկրտի ջնջել, իր անձնական կիրքերուն գոհացումին համար։ Ո՞ւր պիտի եղած ըլլար այսօր իրենց սերունդը, եթէ մարդիկ պաշտպանած չըլլային անոնց էգը, իրենց ձագերուն հետ, արուական այդ խենդ ու խանդոտ հետապնդումին դէմ։ Անփորձները ինչո՞ւր կը հասկնան կոր որ, այդ երկու օրուան լակոտները, պիտի գան գրաւել իրենց էգին բովանդակ խանդաղատանքը ու գուրգուրանքը, եւ իրենք՝ երեսի վրայ պիտի մնան, իրենց զգացումներուն ամէնէն զօռ ու մոլեկան մէկ վայրկեանին . . .

—Ահա ճիշդ հոս է խնդիրը, ընդմիջեց ուրիշ մը։ Կայ, իրաւ, հակասութիւն մը, բայց երեւութական է ան, յոյժ կենդանիները, իրենց սիրոյ շրջանները ունին միշտ, տարին մէջ, մարդերուն հակադարձօրէն, որոնք հակառակ իրենց պարծենկոտ բանականութեան, իրենց անժուժկալութիւնը տարածած են տարին բովանդակ մասերուն վրայ, մինչդեռ գաւրունը միայն, վերկենդանացումի ու արգասաւորութեան այդ շրջանն էր որ պէտք էր ըլլար սիրոյ գերագոյն պահը։ Եւ էգերուն ծննդաբերութեանը ատեն, իրենց սիրոյ շրջանին դեռ փակուած չըլլալն է պարզապէս պատճառ այդ անբնական վայրենութեան, որ սակայն երբեք պիտի չկրնար սերունդին փճացումը առաջ բերել, քանի որ անոր յաջորդող միութիւններուն նոր արգասիքը աշխարհ եկած ատեն, արուները արդէն շատոնց դադրած պիտի ըլլային իրենց սիրախեւութենէն։ Ինչպէս կ'երեւայ, հակասութիւնը առժամանակեայ է միայն եւ հեշտանքի մոլեգնութենէն քիչ ետքը, ամէն բան իր սովորական ընթացքը կը գտնէ եւ բնութիւնը կը յաղթանակէ։

Հապա մարդերուն մէջը, որոնք աւելի խելահաս ու տրամաբանող ըլլալ կը հրապարակեն իրենք զիրենք կենդանիներուն բաղդատութեամբ, ուր բնութիւնը անհունապէս աւելի ու մշտապէս խաթարուած է, վատթարացուած է եւ իր բնական ընթացքէն յաւէրժօրէն ուծացած։ Հոն՝ զուտ էգը ինքնանուէր կը զոհէ իր անհատական սիրային հրճուանքը եւ կը պաշտպանէ իր ձագուկները, նոյն իսկ իր սիրած արուին դէմ ցցելով ճանկերը, մինչդեռ հոս, արուն ու էգը կը միաբանին իրենց սերունդը փճացնելու համար, իր սաղմնային վիճակէն մինչեւ ծնունդէն վերջն ալ, որուն շատ մը հրէշ պատմութիւնները կը տրուին մեզ լուր ամէն օր. փողոց նետուած մանուկներ, անհետացուած նորածիններ, բանի վիժումներ եւ դեռ շատ աւելի նախնական ու մանրամասն զգուշութիւններ, վերցնելու կամ արգիլելու համար բոլոր այն անպատեհութիւնները՝ որոնք աւելի քան ոչինչ բնական են եւ որոնք սակայն հեշտանքին՝ որոշ շրջանէ մը ելլելով, բովանդակ կեանքի նպատակ մը դառնալուն արդիւնք կը բերուին ըլլալ։

—Երբեմն, բնութեան մէջ, բաներ կան որ իրաւ կ'ապշեցնեն մարդս, յարեց առաջինը՝ կենդանիներուն մէջ անանկ բաներ տեղի կ'ունենան, որ շատ կարեւորութիւն չենք տար, եւ որոնց մէջ սակայն, մէկէ աւելի օրինակներ կան մարդերուն համար, եթէ ատոնք աչք ունենան տեսնելու։ Անոնց մէջ երբեմն, սէրը, նախանձը, բռնութիւնը, ճաշակը, զգացումը, բնազդօրէն այնքան զարգացած կ'ըլլան որ շատ ու շա՜տ կը գլեն կ'անցնին մարդիկը, այդ միեւնոյն բաներուն մէջը, որոնք իրենց դատողութիւնովը, դատափառականութիւնովը, եւ ուրիշ չեմ գիտեր ինչովը կը փքանան, կ'ուռենան, կը հպարտանան։ Ո՞ւր էր կարդացինք անցեալները, արագիլներուն անսահման սիրոյն ու նախանձին պատմութիւնը, հանդէպ իրենց էգերուն։ Արու արագիլները, Թեսսալիա մամնակ, ամենամեծ զգուշութիւններով կը հսկեն եղեր, անոնց վրայ, սիրային խարդաւանանքի մը գոհ չըլլալու համար։ Զարմանքի արժանի, հասկնալով գործին էութիւնը, կամաւորեալ մը կը փոխեն հաւկիթները եւ հնդկահաւի հաւկիթներ կը դնեն անոնց տեղը։ Ալ տեսնելու է արուին կատաղութիւնը, իր խորթ զաւկին ծնելուն հանդէպ, որ իր մօրը չինծու չնութիւնը կը վաւերացնէ անվիճակօրէն. իր այլացեղ երեւոյթովը։ Այն ատեն միւս արուներն ալ կը ժողվուին եւ հրապարակային ամօթի ու խայտառակումի մէջտեղ կը դատապարտեն ու կը խզզեն զայն, կը փարատեն իր խարէածին զաւկին հետ։ Անանկան ինչ խորունկ հպարտանք եւ նախանձի ինչ սուր զգացում։ Ապահովօրէն անձնական արժանապատուութեան, ընտանեկան անաղարտ համբաւի հոգածութեան եւ առնական մեծհոգութեան նշանաւոր դասեր կան, մարդերուն համար, անբանական այս բռուն ու կիսավայրենի եղերուեթեանը մէջ։ Անոնք ուրիշ կենդանիներ իրենց հաճոյքին համար, իրենց սերունդը ջնջելու չափ կ'անխղճանան, ասոնք, իրենց սերունդին ու արիւնին հարազատութեանը համար, իրենց հաճոյքը կը խորտակեն, կը սպաննեն, կ'անէծացնեն։

—Անասուններուն՝ երբեմն մարդերուն օրինակ ըլլալուն չափ անհրաժան մասցութեանը վրայ բան մըն ալ ես պատմեմ, ըսի անդիէն, բան մըն ալ ես ըրած ըլլալու համար, ուր սակայն ոչ սէր կայ, ոչ ալ նախանձի զգացում. այլ հետատեսութեան ու ինքնագիտակցութեան նշանաւորապէս զարգացած ընդգրկում մը։ Մեր պարտէզին հեռաւոր մէկ ծայրը, պատին ու ծառերուն կազմած մէկ անկիւնին մէջ, ուր ոլորապտոյտ բաղեղ մը իր կանանչ ու խիտ տասայնը ձգած էր, բազմաթիւ մթին խորշերու մէջ, դաղձնապան բոյներ կային տեղաւորուած, ուր ամէն տարի կանոնաւորապէս ծիծեռնակներ կ'երթեւեկէին զոյգ զոյգ։ Եղաւ ատեն մը ուր շատ հետաքրքրուեցայ անոնց մանրամասնութիւններով։ Հետաքրքրութիւնով կը հետեւէի անոնց, երբ ամիսներու բացակայութենէ մը ետքը կը վերադառնային կը գտնէին իրենց բոյնը, առանց երկար փնտռտուքի, ձմրան աւերանքներէն մնացած մասերը կը նորոգէին, կը վերաշինէին, անդուլ ու յարատեւ ջանքերով կը տեղաւորուէին հոն, սիրուելու, կեանքը ապրելու եւ վերարտադրելու համար։ Կը զարմանայի։ Կ'ուզէի գիտնալ թէ որո՞նք էին եկողները, օտարնե՞ր՝ բաղդերաբար, թէ անցեալ տարուան թռչնիկներն էին՝ որոնց հետ կը զուարճանայի, ափսոս ասելիք հրաժեշտելով իրենց կառուցին։ Այնքա՜ն վարժուած կ'ըլլային ինծի հետ։

Անգամ մը, չորս տարբեր գոյներով, մետաքսի չորս նուրբ թելեր առի եւ բոյնի մը չորս բնակիչներուն՝ երկու մեծերուն եւ երկու պզտիկներուն ոտքին աղէկ մը կապեցի, փաթթեցի։ Ձագուկները դեռ նոր սկսած էին թեւերով թեթեւօրէն թափ տալ, պարտէզին նեղ շրջափակին մէջ, երբ օր մըն ալ ամէնքը մէկ անհետացան Նախագուշակութիւնով մը, ձմեռուան հովերը առնելով խուճապեցին տաք աշխարհներ, հեռաւոր երկիրներ, որոնց վրայ գաղափար անգամ չունինք մենք թերեւս, եւ որոնց ձմեռ ատեն տաք ըլլալուն գիտակցութիւնը չես կրնար ըմբռնել թէ ինչո՞ւր կրնան կոր խելք ընել, իրենց պատառիկ մը ուղեղովը։

Յաջորդ տարին, ամիսներ ու ամիսներ ետքը, նորէն չես գիտեր ի՛նչ հմայքով, գուշակելով որ գարունը սկսած է խնդալ մեր հորիզոնին վրայ, վերադարձան այս անգամ մի միայն ձագուկները՝ բոլորովին մեծցած, զորս իրենց ոտքի մետաքսին գոյներէն ճանչցայ։ Չես հասկնար ինչո՞ւ չեն ուզած կենալ հոն ուր կը հանգչին իրենց բոլոր նախահայրերը եւ ծնողքը, եւ եկած են իրենց ծննդական բոյնը վերանորոգելով հաստատուելու մէջ։ Արդեօք անո՞ր համար որ, ամառը շատ տաք կ'երեւակայեն, ձմեռ չունեցող այդ երկիրները, եւ երբ ամառնոց կ'այցելեն մեր զով երկիրները, համեմատաբար ամառուան եղանակին մէջ։

Եւ նորէն կը խորհիմ որ մեր պարտէզին շրջանակէն դուրս չելած եւ սահման չճանչցած այդ պզտիկները, մղոններով ու մղոններով մէկ անգամ միայն անցած ու տեսած տեղերնին, ինչո՞ւր սորվեցան, միտքերնին պահեցին ու հետեւեցան միեւնոյն ճամբուն, ամիսներ ետքը, թաղերուն մէջէն մեր թաղը, բազմաթիւ պարտէզներուն մէջէն մեր պարտէզը, եւ անոր բովանդակած շատ մը բոյներուն մէջէն, իրենց բոյնը գտնելու համար։ Մինչդեռ աշխարհագրութիւնը կլլած մարդերուն մէջ չեն պակսիր անանկներ՝ որոնք տասն անգամ իրենց անցած կտոր մը տեղին, կամ իրենց կտրած կտոր մը գործին մէջը իսկ պիտի չուշանային շուարելու՝ անճրկելու ու կասելու . . . ։

ՃՕՆ ԹՕՄՄԻ

1902

ԴԷՄՔԵՐ ՈՒ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

"ՁԱ՛ՅՆԴ ՀԱՆԷ . . .,,

Ժամը եւրոպական Ցուկլէսին պիտի սկսէր ներկայացումը։ Սակայն բոլորովին նոր, ու Եւրոպայի ամէն կողմերը՝ մանաւանդ Իտալիոյ եւ Ֆրանսայի մէջ շատ ծափահարուած, գեղանի ու կարող դերասանուհի մը յայտնութեան՝ ազդարարութիւնները, արդէն կէս ժամ առաջուց՝ ահագին բազմութիւն մը խռնած էին, օդային կազի Աուէրեան կանթեղներով շողշողուն ամառնային թատրոնին մէջ։

Խաղը Գարմէնն էր, սպասումը ահագին։

Չորս կողմս, եւրոպական ու արեւելեան տեսակ տեսակ հնչումներու ու լեզուներու խառնուրդ անձանօթ մրմունջ մը բարձրանալը կը լսէի, մրմունջ մը՝ յատուկ Պոլսոյ բոլոր հանրային վայրերուն, զբօսատեղիներէն մինչեւ շոգենաւերու կամրջակները,—բառ մը ֆրանսերէն, պարսկերէն հարցում մը, երկու բացագանչութիւն իտալերէն, գերմաներէն բարեւ մը, Հայու խնդուք մը, թուրքերէն շեշտ մը, սպանիոլերէն վիճաբանութիւն մը, լեհերէն խօսք մը, ամէն ազգի, ամէն սեռի, ամէն դասակարգի բերաններէ դուրս տրուած։

Մեծ մասամբ, ինչ որ կ'որոշէի այդ խառնիճաղանճութեան մէջ, գնահատականներ, կարծիքի փոխանակութիւններ էին ներկայացուելիք խաղին ու յայտնուելիք դերասանուհիին վրայ, մերթ հիմնապէս սխալ, մերթ բոլորովին անիմաստ, տգէտ գլուխներէ դուրս ցատկած արեղծիխութիւններ, մերթ ճշմարիտ հայեացքներ, մերթ անտրամաբան խօսքեր։

Ամէն ոք տաքցած, զբաղած էր։

Դուրսէն հետաքրքիրները, Գարմէնի ու նոր դերակատարին սիրահարները կը շարունակէին վէտվէտուն ալիքներու պէս խուժել դուռնէն ներս, մրջիւնի բազմութեան մը եռուզեռումովը։

Լուցկի, ծխախոտ, պիստակ ծախող կէս-մերկացիկ մանրավաճառները տեղ չէին գտներ ա'լ շրջագայելու, ու անկիւնները կծկտած, յուսահատ դէմքերնին հողին, կը խորհէին թատրոնին ա'յսքան լեցուն ըլլալու դժբաղդութեան վրայ։ Պզտիկ խիղճ մը միայն, ամբողջութեանը մէջ սիրունիկ ինքնին, բայց աղքատութեան ձեռքով խամրեցուած, ձեւէ ելած մանչ մը, կը յամառէր աթոռներու խիտ խիտ շարքերուն մէջէն անցնիլ, վեր առնել տալ նստողներուն ոտքերը, կամ անոնց վրայ կոխել, անհանդիստ ընել հանդիսատեսները, ընդհատել անոնց շահեկան՝ կենսակա՛ն խօսակցութիւնները։

Մազերը պէտք եղածէն աւելի երկնցած, սեւ օձի ձագերու պէս պատի գոյն ճակատին ի վար սղոսկիլ սկսած էին, տամուկ աչքերը, երկայն ու նուրբ թարթիչներուն մէջէն, ճերմակ լոյսի շողերով ողողուն, մութ-խաւար երկինքի մը վրայ վառող արուսեակի փայլը ունէին։ Մատ մը աղտ՝ ականջներուն կակղակերի ծալքերուն մէջ վերէն վար. անբնական մխտութիւն մը՝ եռեւր, մազերուն հատած տեղէն չորցած ծնօտին տակ, մինչեւ թուշէն ու կոկորդը, բարակ վիզ մը ջլուտ։ Նուրբ չըթունքներ, թեթեւ կարմիրներ՝ հիր՝ ոսկրուտ այտերուն վրայ։ Սեւ, կոկիկ, հին՝ բայց կարկտուած շապիկ մը ու տաբատ մը գրկած էին պզտիկ ամբողջ վայելուչ մարմինը, մինչեւ ոտքերը, որոնք առնուած էին իրենցմէ երկու մատ աւելի մեծ, դեղին, շա՜տ գործածուած կիսակօշիկներու մէջ։

Ութը տարեկան կա՞ր թէ տասը։

Ձեռքերը աղուոր չէին, չոր ու երկայն, եւ մատներ՝ վայրագ գազանի մը ճանկերուն չափ կոր եղունգներով, աղտոտ՝ նոր նոր հող փորած անասնոյ կատուի մը թաթերուն նման։ Մէկը վար կախուած, կը բռնէր բամպակէ գտակ մը, զոր Սագրգի յոյները սովորութիւն ունին գործածելու ընդհանրապէս, մաշած, հալած, թել թել եղած։ Միւս ձեռքը, աջը, իր մէջ ունէր պատկերազարդ քարդ-բօստալներու տրցակ մը, բոլորը Պոլսոյ տեսարաններ, Սարայ-Պրունուն, Դոլմաբագչէն, Իսկիւտար, Մեծ-Կամուրջը, Գարաքէօյ, եւայլն։ Ու իր ամբողջ մարմնին վրայ, աջ ձեռքն էր որ միայն կը շարժէր, ոտքերէն զատ անշուշտ, որոնք սակայն շատ դանդաղ կը փոխէին տեղերնին իրենք ալ. անշարժութեան մօտեցող ամենատկար շարժունութեամբ մը։

Մինչդեռ սուն ալ ձեռքը քարդերով կ'ելլէր կ'իջնէր շարունակ, քանի մը անգամներ ամէն մէկ էրիկ մարդու, քանի մը անգամներ ամէն մէկ կին հանդիսատեսի առջեւ, երբ Նայուածքը գետնին գամուած, չէր փրթեր անկից։ Դիտեցի. յոնքերու միօրինակ բարձրացումներ կամ գլխու ճօճումներ ու ձեռքի երերումներ կ'ըլլային բոլոր պատասխանները, իսկ երբեմն ալ . . . խրատներ, յորդորներ՝ կարճ ու կտրուկ.—Անօթին խըրատ, ու շատ անգամ խրա՛տ միայն սուտող որբ մ'ի կ'ըլլա՛յ աշխարհի վրայ։ Տղան կը համակերպէր շուտով, կը յուսահատէր ամէն մէկ անգամուն,— ինչ տանջանք, — ու կը շարունակէր ճամբան անձայն, անշշուկ, անտրտունջ, անբողոք։

* * *

Տղան անհետացած էր ալ աչքիս առջեւէն, պատկերը սակայն կանգնած էր միշտ միտքիս առջեւ ու իր վիճակը կը հրաւիրէր հոգիս խորմել զբաղելու։ Ներսին վրայ կը խորհէի, մոռցած միջավայրս, մոռցած չուրջս տիրող վառվռուն ու անխոյծ ոգեւորութիւնը, մոռցած նոյն իսկ Գարմէնը, որուն վերջին արարուածին վերջին տեսարանը, ուսումնասիրութիւն մը երաժշտութեան լկիլ զօրութեան, զիս քաշկռտեր էր մինչեւ այդ բաղդատաբար շա՛տ արգահատելի, անունէն զատ իբր թատրոն ոչինչ ունեցող այդ տեղը։

—Ձա՛յնդ հանէ, տղա՛ս . . . լսեցի յանկարծ ետեւէս, ու այդ երեք՝ շատ յստակ կերպով արտասանուած բառերուն յաջորդելով, սկսաւ քաղուիլ երկար քարոզ մը, խառն ի խուռն բառերով, խառնվայրող սրտէ մը բղխող անկանոն եւ ելեւէջքոտ չէչոտելով հիւսուած։

Սրեցի ուշադրութիւնս, ու ականջս մը դարձուցի դէպ ի այն կողմ։

Նոյն տղան էր նորէն, միեւնոյն Սարայ-Պրունուի, Դոլ Պաղչէսի, Մեծ Կամուրջի, Գարաքէօյի պատկերները կրող քարդերը անփոփոխ դիրքով ձեռքին մէջ, կեցած մութ խաւարէն գոյն ճմռթկած գլխարկով ու ճերմակ մօրուքով տարիքոտ բայց կրակո՛տ ալ մարդու մը առջեւ, որ կը խօսէր անդադրում կերպով ու առանց մտածելու, երկար երաշտութեան ամիսներէ վերջ, յեղակարծօրէն տեղացած առատ անձրեւներէ ձեւացող հեղեղատներուն նման սահուն։

—Ձա՛յնդ հանէ, տղա՛ս, խօսէ՛, խօսէ ու նայէ՛ ալ միեւնոյն ժամանակ։ Գիտե՞ս թէ ինչ է Նայուածքը, գիտե՞ս թէ ինչ է խօսքը, բառը, ձայնը . . . Մուրալուն մէջ ալ, ա՛խ, մանաւանդ մուրալո՛ւն մէջ պէտք են, անհրաժեշտ են անոնք . . . Տե՛ս, երկու հատ մը անգամ չկրցար ծախել, ահագին շրջաններ ըրիր վերջ, տասը փարա՛ մը անգամ չկրցար բերել ձեռքս . . . Պատճա՞ռ . . . Որովհետեւ,—ըսի՞ արդէն,—աչքերդ գետին կը նայէին, շրթունքիդ փականքը չէր քակուեր . . . Գիտե՞ս թէ ինչ է խօսքը, ձայնը, գիտե՞ս թէ ինչ է նայուածքը . . . Նայուածք ու խօսք, ձայն, բառ, աշխարհի վրայ պիտի կըրնային ընել, ինչ որ ոյժը ու միւս կողմէ՝ մեղքցուելիք վիճակ, խեղճութիւն, աղքատութիւն, չկրնայի՛ն ընել թերեւս։ Նայուածք ու խօսք պիտի կրնային այդ ամէնուն յաղթանակել։ Խօսէ՛ հետեւաբար, տղա՛ս, մուրացած ատենդ, այո՛, մուրացած ատենդ մանաւանդ խօսէ՛, ի սէ՛ր Աստուծոյ եւ գթասէր կարծած անձերուդ երեսը, ու եթէ կրնաս, աչքերուն մէջ նայէ, աչքերուն խո՛րը, աչքերուն լոյսին, բիբին մէջ։ . . . Նայուածքդ գիտնա՛ս թէ որքա՛ն անուշ է, ձայնդ գիտնա՛ս թէ ո՛րքան յուզող է, ինչո՞ւ չես շահարդեր, ինչո՞ւ չես ծառայեցներ քեզի ապրելու . . . ։ Մէ՛կ բառով թերեւս աւելի կարենաս ծախել, քան ձեռքի քառասուն շարժումներով, ինչպէս կ'ընէիր հիմա, ինչպէս կ'ընես միշտ, անփո՛րձ այս արհեստին, այս կեանքին . . . Բա՛ց բերանդ, վեր առ աչքերդ։

Բ. ՇԱՀՊԱԶ

ՅԱՐԵՒՈՐ

Ամէն անոնցմէ, որոնք Ծաղիկի հաւաքածոն չեն կազմեր, կը խնդրուի որպէս զի հաճին մեզ վերադարձնել 419 թիւը որուն փոխարէն պիտի ստանան երկու նոր թիւեր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը կատարուեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը կէս օրին փառաւոր կառքի մը մէջ բազմած գնաց նոյն մզկիթը, ուր ուրբաթի աղօթքը կատարելէ վերջ դարձաւ Կայս. Պալատ։ Հիւրանոցին մէջ կային անգլիական դեսպան Սըր Նիքոլաս Օ'Գօնըր, դեսպանատան առաջին քարտուղարին ու տիկնոջը եւ Բ. Թարգմանին հետ, ամերիկեան դեսպան Պ. Լէյշմէն եւ Ա. Թարգմանը, ռումանական դեսպան Պ. Լահովարի տիկնոջը եւ Ա. ու Բ. Թարգմաններուն հետ, Շուէտ-Նորվէկիոյ դեսպան Կոմս Սթէնպօք եւ 35ի չափ օտարազգի հիւրեր, որոնցմէ ոմանք սեննկապետ Էմին պէյի միջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանքներու։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.

ԱՍՏԻՃԱՆ. — Զերիգութեան սամիճան տրուեցաւ կայս. բժշկ. վարժարանի ուսուցիչ Տօքթ. Միլիխա Պէսիմ Էօմէր փաշայի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՉԵԿՈՒՑՈՒՄ

«Երէկ, ուրբաթ, Սէլամլըքի արարողութենէն վերջը, շնորհուած կայս. արտօնութեամբ անգլիական դեսպան Սըր Նիքոլաս Օ'Գօնըր ուղղակի պաշտօնապէս Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւը ունեցաւ։

«Փոխ-ծովակալ Բալումպօ' որ Իտալիոյ Թագաւորին կողմէ Վեհ. Սուլթանին մեծարանքներ մատուցանելու պաշտօնը ստացած ըլլալով անցեալները Պոլիս հասաւ, երէկ իր հետեւորդ սպաներուն հետ Կայս. Պալատան հիւրանոցը երթալով Սէլամլըքի արարողութեան ներկայ գտնուեցաւ։ Յետոյ, շնորհուած կայս. արտօնութեամբ, իտալական դեսպան տի Մալասփինա մարքիզին հետ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալով, մատոյց քանի մը ընտիր նուէրներ զորս Իտալիոյ Թագաւորը ղրկած է, իբր հաւաստիք այն բարեկամական զգացմանց զորս կը տածէ հանդէպ Ն. Կ. Վեհափառութեան։»

ԾՈՎԱԿԱԼ ԲԱԼՈՒՄՊՕ
ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Ծովակալ Բալումպօ, Սէլամլըքի արարողութեան ներկայ գտնուելու համար, իր հետեւորդներուն եւ հիւրամեծար Ահմէտ Ալի փաշայի ու կայս. թիկնապահ հարիւրապետ Թալաթ, Ալաէտտին, միւլազիմ Հիւսամէտտին եւ Ահմէտ Սալահէտտին պէյերուն ընկերակցութեամբ երէկ առտու ժամը 4 ու կէսին ատեններ Բերա-Բալաս պանդոկէն պալատական կառքերով գնաց Կայս. Պալատ։ Քիչ վերջը հոն հասան նաեւ մայրաքաղաքիս իտալական դեսպան տի Մալասփինա մարքիզը, դեսպանատան Ա. Թարգմանը եւ Ա. քարտուղարը, որոնք միացան ծովակալի խումբին։

Հիւրանոցին մէջ այն ատեն բոլորն ալ պատուասիրուեցան թէյով ու բաղդամներով։ Ծովակալին հետեւորդներէն 40 սպաներ տեղ առած էին հիւրանոցին կից բարձրաւանդակին վրայ։ Վեհ. Սուլթանը, Կայս. Պալատան Բ. քարտուղար եւ սեննկապետ Ահմէտ Իզզէթ փաշայի ու սեննկապետ Էմին պէյի միջոցաւ քանիցս Կայս. մեծարանքներ ըրաւ ծովակալին ու իր հետեւորդներուն։

*** Զօրանցք.—Սէլամլըքի արարողութեան կատարուելէն վերջը, Կայս. Ֆէրման մը հրամայեց զօրանցք մը կատարել, որուն մասնակցեցան Սէլամլըքի արարողութեան ներկայ գտնուող բոլոր զինուորները։ Վեհ. Սուլթանը յետոյ, Կայս. Պալատան Իր մասնաւոր Տաւրէին մէջ հրաւիրեց Ծովակալ Բալումպօն եւ իտալական դեսպան տի Մալասփինա մարքիզը, որոնք անմիջապէս դիմեցին հոն։ Զօրանցքին կատարուելէն առաջ կայս. նուագածուաց խումբը զարկաւ օսմանեան եւ իտալական քայլերգները, որոնց յաջորդեց անմիջապէս զօրանցքը, հրամանատարութեամբ կայս. Բ. կիսաբաժնին հրամանատար, Կայս. Աւագ Թիկնապահ միւշիր Շէվքէթ փաշայի։ Զօրանցքին մասնակցեցան 13 տեսակ զինուորներ։ Զինուորներուն' անցքի պահուն ցոյց տուած կանոնաւորութիւնն ու կարգապահութիւնը Ծովակալ Բալումպօի ուշադրութիւնը գրաւելով, կրկին ու կրկին գնահատական խօսքեր ըրաւ։ Զօրանցքը սկսաւ ժամը 6 ուկէսին եւ աւարտեցաւ 7ին։

*** Զօրանցքին աւարտելէն անմիջապէս վերջը Ծովակալ Բալումպօ ներկայացաւ Վեհ. Սուլթանին ու Ն. Կ. Վեհափառութեան մատոյց այն նուէրները զորս ղրկած է Իտալիոյ Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւորը։ Ծովակալը' օսմ. զօրաց բոլոր գունդերուն ցոյց տուած կանոնաւորութեան մասին սրտանց զգացած գոհունակութիւնը Վեհ. Սուլթանին յայտնելէ վերջ իտալական դեսպանին եւ հիւրամեծար Ահմէտ Ալի փաշայի հետ պալատական կառքերով գնաց հիւրանոց, ուր պատուասիրուեցաւ փառաւոր պիքնիկ մը։

*** Ժամը 9ին ծովակալը իջաւ Թօփհանէ եւ հոնկից «Պէյլէրպէյի» շոգենաւով գնաց Ենիքէոյ աւստրիական դեսպանատունը, ուր տեսակցեցաւ դեսպանին հետ։ Յետոյ Թարապիա անցնելով այցաքարտը թողուց ֆրանսական եւ անգլիական դեսպանատուններ, ու վերադարձաւ դարձեալ Թօփհանէ, անկից ալ պալատական կառքերով' Բերա-Բալաս պանդոկը։

*** Նուէրները. — Իտալիոյ Թագաւորին կողմէ Վեհ. Սուլթանին ղրկուած նուէրները զորս երէկ Ն. Կ. Վեհափառութեան մատոյց Ծով. Բալումպօ, հետեւեալներն են.— Ա.—Իտալացի Մանչինի նկարչին 3 մէտր երկայնութիւն եւ 2 մէտր լայնք ունեցող խոշոր մէկ իւղանկարը, որ կը ներկայացնէ իտալական հեծելազօրաց խումբի մը մէկ յարձակումը։ Բ.—Սնտուկ մը որուն մէջ դրուած են իտալական գործարաններու մէջ պատրաստուած հրացան մը, երկու պատրուգաւոր հրացաններ եւ րէվոլվէր մը։ Գ.—Սնտուկ մը որ կը պարունակէ իտալական բանակին մէջ գործածուած բոլոր թուրերու եւ սուիններու նմոյշներ։ Դ.—Սնտուկ մը որուն մէջ դրուած են իտալական հեծելազօրաց գործածած պղինձ գրոշներով նիզակներէն նմոյշներ։ Այս բոլոր նուէրները ոսկիներով ու արծաթներով զարդարուած են եւ սնտուկները' բոլորն ալ կը կրեն իտալական զինանշանը։ Վեհ. Սուլթանը երէկ զանոնք ընդունած պահուն, մէկիկ մէկիկ աչքէ անցուց եւ իտալական գործարաններու յառաջադէմ վիճակի մէջ գտնուելուն, եւ Իտալիոյ Թագաւորին ցոյց տուած բարեկամական վերաբերութեան եւ հետեւաբար երկու պետութեանց միջեւ տիրող բարեւոք յարաբերութեանց անգամ մը եւս հաստատուելուն մասին գոհունակութիւն յայտնեց։

*** Ծովակալ Բալումպօ երէկ գիշեր Բերա-Բալասի մէջ հացկերոյթ մը տուաւ որուն ներկայ գտնուեցան հիւրամեծար Ահմէտ Ալի փաշա, Ծովային վարժարանի տեսուչ Հիւսնի փաշա, «Պէյլէրպէյի» կայս. շոգենաւին նաւապետ Ապտի փաշա, եւն. եւն։

*** Այսօր կէս օրէն վերջ եւրոպական ժամը 4ին ի պատիւ Ծովակալին հացկերոյթ մը կը տրուի իտալական Սօյիէթա Օբէռայա ընկերութեան շէնքին մէջ եւ ծովակալին պիտի մատուցուի պատուոյ գինին։

*** Կ'ըսուի թէ Իտալիոյ Թագաւորին պիտի նուիրուի, յախճապակի կայս. գործարանին մէջ յատկապէս պատրաստուած սեղանի սպաս մը։

*** Ծովակալ Բալումպօ Պոլսէն մեկնելուն, Պէչիքթա երթալով պիտի միանայ հոն սպասող Նաւաբաժնին։ Յետոյ, այդ նաւաբաժինը պիտի բաժնուի երկու մասերու, որոնց մէկը պիտի երթայ Իզմիր, միւսը' Սելանիկ։ Առաջին նաւախումբը որ պիտի բաղկանայ «Սիչիլիա», «Ումպէրթօ Բախմօ», «Կարիպալտի», «Վարէզէ», «Ակօրտամթ», «Աուստրօ» եւ «Նէմպօ» մարտանաւերէն, Իզմիրի մէջ չորս օր մնալէ ետքը պիտի այցելէ Վաթի, Բատոս եւ յունական քանի մը նաւահանգիստներ։ Երկրորդ նաւախումբը եւրոպական հոկտ. 1ին պիտի միանայ անոր Թարանթօի ծոցին մէջ։

Երկրորդ նաւախումբը պիտի բաղկանայ «Սէն-Պօն», «Տանտօլօ», «Տօրիա», «Մօրօզինի», «Բարդէնօս» մարտանաւերէն եւ երկու յածանաւերէ։

ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ. — Էնկիւրիի, Եանեայի, Պասրայի, Ատանայի եւ Մանասթըրի նահանգներէն ու Կէօրիճէի միւթէսարըֆութենէն Ներքին Գործոց նախարարութեան հասած պաշտօնական հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ այնտեղուանք ալ մեծ շքով ու հանդիսաւորութեամբ տօնուեր է Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձը։

*** Սօֆիայէն կը գրեն. —Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձը շատ փառաւոր կերպով կատարուեցաւ։ Պուլկարիոյ իշխանին նուագածուաց խումբը առտուն կանուխ օսմ. գոմիսէրութեան պաշտօնատունը գալով ամէնէն հրաշալի կտորները նուագեց մինչեւ իրիկուն։ Ամէն ազգէ ու հպատակութենէ մարդիկ, մանաւանդ օսմ. հպատակութեան երեւելիները ու պուլկարական պաշտօնատարները անդադրում շնորհաւորական այցելութիւն կու տային։ Պուլկարիոյ իշխանին Ա. թիկնապահը Զօրավար Նիքոլայէվ եւ Ա. քարտուղարը Պ. Տասրօվէֆ գոմիսէրութեան պաշտօնատունը երթալով յանուն իշխանին' որ Սամաքովի կողմը, Չամ Գօրու բնակած տեղը կը գտնուի, պաշտօնապէս շնորհաւորական այցելութիւն տուին։ Անոնցմէ զատ նախարարապետ փոխանորդ Պ. Սարաֆով եւ Ներքին գործոց նախարար Պ. Մուսթէքանով, ինչպէս նաեւ օտար պետութեանց Սօֆիայի հիւպատոսները շնորհաւորական այցելութեան գացին օսմ. կայս. գոմիսէրութեան պաշտօնատունը։ Իրիկունը լուսաւառութիւններ կատարուեցան, ու գոմիսէրութեան շէնքին մեծ սրահին մէջ օրքէսթրայի ընկերակցութեամբ պարեր դարձան ներկաները, որոնք շատ մեծ բազմութիւն մը կը կազմէին։

ՀՐԴԵՀԻ ԱՂԲԻՒՐՆԵՐԸ.—Պոլսոյ եւ շրջականներուն մէջ գտնուած հրդեհի ջուրի աղբիւրները աւելցնել որոշեց է Պետական Խորհրդոյ քաղաքային ճիւղը, եւ իր այդ որոշման ընդհանուր գործադրութեան մասին հրաման տրուեցաւ քաղաքապետութեանց։

«ԹԱՆԶԻՖԱԹ»Ի ՏՈՒՐՔԸ.—Ըստ օրէնքի ամէն շէնքի, տան կամ խանութի մէջ բնակող, ինք պարտաւոր է տալ որոշուած «թանզիֆաթ»ի տուրքը, ըլլայ վարձակալ, ըլլայ սեփականատէր։ Սակայն օրէնքին այս տրամադրութիւնը ժամանակէ մը ի վեր դադրած ըլլալով պէտք եղածին պէս գործադրուելէ, Պետական Խորհրդոյ Թանզիմաթի ճիւղին մէջ խորհրդակցութիւններ կատարուեցան «թանզիֆաթ»ի տուրքերուն առանց յապաղման եւ կանոնաւորապէս գանձուելու մասին, ու որոշուեցաւ որ, այսուհետեւ այդ բանին պատասխանատու բռնուին ամէնէն աւելի թաղապետական շրջանակներու տնօրէններն ու հաշուակալները եւ տուրքերու պակաս գանձուելուն պարագային պատճառ հանդիսացողներուն տուժել տրուի։

ԼՈՆՏՈՆԻ օսմ. դեսպան Բոսթաքի Անթօբուլօ փաշա,—ինչպէս գրեցինք ատենին,—արձակուրդ առած ըլլալով, երէկ իր տիկնոջը հետ մայրաքաղաքս հասաւ եւ ուղղակի Կայս. Պալատ գնաց, Վեհ. Սուլթանին հաւատարմութիւն ու երախտագիտութիւն յայտնելու։ Բոսթաքի փաշա փաշա Բերայի Ռուայալ օթէլը իջաւ։

ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ, նկարիչ Պ. Զօարոօ իր շինած մէկ պատկերը նուիրեց Ն. Կ. Վեհափառութեան։ Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ Պ. Զօարոօի մեծ տղան ձրի ընդունուի Սուլթանիէ վարժարանին մէջ։

ՔՈԼԵՐԱ ԵՒ ԺԱՆՏԱԽՏ — Օգոստ. 23ին Գահիրէի մէջ պատահած են քոլերայի 22 դէպքեր եւ 19 մահեր։ Աղեքսանդրիոյ մէջ' 9 դէպք եւ 8 մահ։ Տամիէթի մէջ' 4 դէպք եւ 5 մահ։ Ռօզէթի մէջ' 32 դէպք եւ 32 մահ։ Բոռ Սայիտի մէջ' մէկ դէպք եւ մէկ մահ։ Եգիպտոսի ուրիշ կողմերը նոյն օրը պատահած են քոլերայի 982 դէպքեր եւ 743 մահեր։ Հասած հեռագիրներ կը հաւաստեն թէ հիւանդութիւնը հետզհետէ կը սաստկանայ, որով առողջապահական նոր նոր տնօրինութիւններ ալ կ'ըլլան ամէն օր։

*** Առողջապահական ժողովը նիստ պիտի գումարէ այսօր։

*** Եգիպտոսի մէջ քոլերա երեւան ելլելէն ի վեր 7364 հոգիներ բռնուեր են հիւանդութենէն եւ 5540 հոգիներ մեռեր, իսկ 537ը աղէկցեր են։ Ներկայիս 1287 հիւանդներ կը դարմանուին։ Այս թիւերը հաղորդուած է Տէյլի Թէլէկրաֆի թղթակիցը։

ԱԿԱՆԱԿՈՒՌ Իթիազ պատուանշան տրուեցաւ միւշիր Շէվքէթ փաշայի։

ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐ.—Իգտամ կ'ըսէ թէ այսօրերս նորէն շատ մը մուրացկաններ կը տեսնուին փողոցներուն մէջ։ Ոստիկանութիւնը անոնցմէ Պոլսեցի եղողները Անկելանոց եւ գաւառացի եղողները իրենց ծննդավայրերը կը ղրկէ թէեւ, բայց օտար հպատակները կը յանձնուին իրենց հիւպատոսարաններուն։

ՅՈՒՆԱՑ պատրիարքը այս անգամ ալ պատուիրեց յունական վարժարաններու ուսուցիչներուն թէ պարտաւոր են իրենց վկայականները ցոյց տալու կրթական նախարարութեան քննիչներուն։

ԳՈՆԵԱՅԻ Թէքքէ գաւառակին Միլասի անտառներուն մէջ հրդեհ ծագելով 4,500 արտավար տեղ այրեր է։

ՌԱՅԱՔ-ՀԱՄԱ երկաթուղիի ընկերութեան շինած սակացոյցը ժողովուրդին համար շատ ծանր ըլլալով, Պէրութի կուսակալութենէն ծանուցուեցաւ Հանր. Շինութեանց նախարարութեան որպէսզի գիններուն զեղչուելու մասին պէտք եղածը ի գործ դնէ։

ՊԷՐՈՒԹ-ԴԱՄԱՍԿՈՍ երկաթուղիի գիծին Պէրութի կայարանէն մինչեւ քարափին վրայ եւ քարափին երկայնքը շինուելիք նոր գիծերուն արտօնութիւնները տրուած, զանազան ընկերութեանց միջեւ պայմանագրութիւններ կնքուած եւ յատակագիծերը Հանր. Շինութեան նախարարութեան ղրկուած ըլլալով, շինութիւնները շուտով կը սկսին։

ԷՐԷՅԼԻԻ ածխահանքերու օսմ. ընկերութեան 1901 տարւոյ հաշիւները 597,499 ֆրանքի բաց մը ցոյց կու տան։ Մինչեւ անցեալ դեկտեմբերի վերջը ընկերութեան ամբողջ պարտքը 2,581,240 ֆրանքի հասած է։ Ընկերութեան վարչական ժողովը, բոլոր այս վնասները կը վերագրէ ածուխի գինին իջնալուն։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ դեսպանատան նախորդ խորհրդական Պ. Պրնըր Բարիզ գնաց, ուրկից անգլիական դեսպանատան խորհրդական անուանուած է։

ՊՈԼՍՈՅ գերմանական դեսպանատան պահակ Լօրըլայ շոգենաւը, որ ժամանակէ մը ի վեր Սեւ Ծով կը գտնուէր, երէկ Պոլիս եկաւ։

ՔՐՈՆԻԿ

Զամճեան Տ. Բարթուղիմէոս արքեպիսկոպոսի հիւանդութիւնը ծանր վիճակ մը ստացած ըլլալով, բժշկական դարմանները ու հսկողութիւնները կրկնապատկուած են։ Բարթուղիմէոս Սրբազան երէկ գիշեր թէեւ բաւական լաւ անցուցեր է,—ինչպէս տեղեկութիւն կու տան մեզ,—բայց վիճակը երկիւղալի կը մնայ։ Բազմաթիւ աշխարհական եւ եկեղեցական անձնաւորութիւններ հիւանդտեսի կ'երթան Ն. Սրբազնութեան Պէյքոզի բնակարանը, ուր սկզբնաւորութիւն առած էր հիւանդութիւնը։

×

Վերջին տարիներու մէջ Ատանացիք չա'տ ակներեւ ջանքեր ըրին իրենց կրթական գործին բարւոքման համար։ Հակառակ կաթողիկոսարանին կողմէ թեմերու նկատմամբ ցոյց տրուած անհոգութեան, իրենք իրենցմէ դպրոցներ բացին, պիտաճէ շինեցին, եւ այսօր բաւականին կանոնաւոր վարժարաններ ունին։ Հիմայ ալ կ'աշխատին բարեկարգել վարժարաններու ծրագիրը, ինչպէս կը հաղորդէ Ատանայի մեր թղթակիցը։ Օգոստոսի սկիզբը յատուկ յանձնաժողով մը կազմուեր է քաղքին մէջ, Ատանայի միջավայրին եւ տեղական պարագաներուն յարմարող դպրոցական ծրագիր մը պատրաստելու համար։ Այդ յանձնաժողովին անդամ նշանակուեր են Տ. Ղեւոնդ քահանայ Տ. Սահակեան, Տեարք Յարութիւն Պ. Պզտիկեան, Մանուկ Շահպազեան, Յարութիւն Պէտէլեան, Միսաք Պետրոսեան, Յարութիւն Գույումճեան եւ Սարգիս Տ. Թորոսեան։ Յանձնաժողովը քիչ ատենուան մէջ պատրաստեր է ծրագիրը, եւ յանձներ է Տեղապահ Հօր' որպէսզի գործադրութեան դրուի յառաջիկայ դպրոցական շրջանին։ Թաղ. Խորհուրդն ու հոգաբարձութեան հետ խառն նիստ մը գումարելով ըրեր է կարգ մը կարգադրութիւններ' որոնք Թաղ. Ժողովին ներկայացուեր են' պարտ ու պատշաճը անօրինելու համար։ Ատանայ գովելի ջանքեր են, եւ կ'արժէ զանոնք արձանագրել։

×

Լայպցիկի, Միւնխէնի եւ Վիեննայի գեղարուեստական ցուցահանդէսներուն մէջ, ի մէջ այլոց ցուցադրուեր է նաեւ Հայ նկարչի մը, Պ. Սեդրակ Հանէսեանի մէկ գեղեցիկ նկարը' որ կը ներկայացնէ «Պալթիկ ծովին ափուն վրայ տնակ մը»։ Այդ նկարը 1000 մարք գնահատուեր է։ Պ. Սեդրակ Հանէսեան տասնըհինգ տարիէ ի վեր Գերմանիա կը գտնուի արդէն, եւ հռչակուած է շատ մը ճիւղերու, ինչպէս երբեմն բժշկութեան։ Բաց ի վերոյիշեալէն, պատրաստած է նաեւ ուրիշ շատ մը նկարներ' որոնցմէ ոմանք գեղարուեստական գործեր կը նկատուին։

×

Բ. Դրան իրաւաբան-խորհրդական Նորատունկեան Գաբրիէլ էֆ. որ Թարլապաշ գացած էր, յառաջիկայ շաբթու մայրաքաղաքս կը դառնայ։

×

Քէօթահիոյ Առաջնորդ Մկրտիչ վարդապետ Ագաւնունի, Աֆիոն-Գարահիսարէն դարձաւ Էսկիշէհիր գացեր է, ուր անցեալ երկուշաբթի օր կատարուեր է եկեղեցւոյ պաշտօնական բացումը։ Նոյն օրը, Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին առթիւ, ի ներկայութեան գայմագամ պէյին եւ ուրիշ պաշտօնեաներու, աղօթքներ եղեր են Ն. Կ. Վեհափառութեան արեւշատութեան համար։ Մկրտիչ վարդապետ որ այս միջոցիս Քէօթահեա վերադարձած է, կոչում պիտի ընէ Քէօթահիոյ, Պիլէճիկի եւ Էսկիշէհիրի ազգայիններուն, որպէսզի օգնեն Աֆիոն-Գարահիսարի հրկիզեալներուն։

×

Կարնոյ ազգ. վարժարանին եւ եկեղեցւոյն նորոգութեան պէտքը քանիցս շեշտած էինք այս սիւնակներուն մէջ. Պատրիարքարանը այս օրերս 100 ոսկի ղրկեց Կարին' առաջնորդ Զաւէն Ծ. վարդապետի, այդ նորոգութիւնները կատարելու համար։ Այդ 100 ոսկին առնուած է երկրաշարժին արկածեալներուն ինչպաստ հաւաքուած գումարէն։

×

Հայ-Հռոմէականաց Տ. Էմմանուէլեան Ս. Պատրիարքը երէկ Կայս. Պալատ երթալով ընդունուեցաւ Ա. քարտուղար Թահսին փաշայի կողմէ։

×

Ասկէ առաջ Տիվրիկի Թաղ. ժողովը նամակով մը խնդրած էր որ Բերայի կալուածոց հոգաբարձութեան քով իր ի պահ դրած 950 ոսկիի գումարը կալուածի մը գնման յատկացուի։ Այդ կալուածին հասոյթը պիտի յատկանար տեղւոյն ազգ. վարժարանաց։ Պատրիարքարանը այդ խնդրանքը նկատողութեան առնելով, նամակ մը գրած է Բերայի կալուածոց հոգաբարձութեան' որպէս զի կալուածը գնելու համար խորհրդակցի Սէթեան Միհրան էֆ.ի հետ' որ Թաղ. ժողովոյ կողմէ պատուիրակ նշանակուած է։

×

Գրած էինք ասկէ առաջ թէ Սըրբուհի մայրապետի կտակին համաձայն' երկու մայրապետներ օժանդակ պիտի նշանակուին Խասգիւղի Գալֆայեան որբանոցին այժմու մայր Եւբանուհի մայրապետի։ Պատրիարքարանը արդէն իսկ գրեր է Բիւրիկ մայրապետի, որպէս զի իր երկու քոյր մայրապետներով կրկին Գալֆայեան որբանոց երթայ եւ աշխատակցի Եւբանուհի մայրապետի։

×

«Ձօն Թօմի» ստորագրուած յօդուած մը զոր այսօր կը հրատարակենք «Ծաղիկ»ի առաջին էջին մէջ, սկզբնաւորութիւնն է ամբողջ շարքի մը' զոր մեր երբեմնի ամէնէն համակրելի աշխատակիցներէն մէկը,—այս միջոցիս ճամբորդութեան մէջ,—հետզհետէ պիտի ղրկէ մեզ։ Մեր մասին, պէտք չենք տեսներ ո՛ եւ է գովեստ կցելու այդ յօդուածներուն ծանուցման, նկատելով որ ամէնքն ալ պէտք չպիտի ունենան բնաւ այդ կարգի յանձնարարութեանց. բան մը' զոր մեր ընթերցողները կրնան հասկնալ այս առաջին յօդուածէն։

×

Կ'ըսեն թէ Սարըխար-Եէնիմահալլէի մէջ եկեղեցի մը պիտի կառուցուի' ամառուան գիւղագնացներուն համար։ Այս լուրը' որուն պաշտօնական մը արձագանգ եղած էր այս առտու, քիչ մը չափազանց տարակուսելի կ'երեւայ մեզի։

×

Գում Գաբուի չորս թաղերու Աղքատախնամը հրաւէր ղրկեր է նոյն

---

[41] ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ՇՈԳԵԿԱՌՔԻՆ ՈՃԻՐԸ

(ՊԱ. ' ԱԶԱՐԴ ԹԵՐԹՕՆ «ԾԱՂԻԿ»Ի)

Վաղնէր բան մը չէր տեսներ տակաւին։

Բայց մէկ օրէն միւսը, շաբաթէ մը, ամիսէ մը, պիտի հասկնար վերջապէս։

Ի՞նչ ընէր Պլանշ ազատելու համար Որդեսպանութեա՞ն մը . . . Մըտքէն անգամ չէր անցըներ։

Մարժիվալի սէրը ազատեց զինքը տառապանքէն։

Տեսնելով որ քիմիագէտը ա՛լ բընաւ եկած չունի, Վաղնէր խօսեցաւ անոր, այսպէսով զայն բացատրութիւն տալու ստիպելով։

Մարժիվալ խոստովանեցաւ սէրը։

—Միթէ կը կարծե՞ս որ, ըսաւ Վաղնէր յանկարծակի, Պլանշ կ'ամուսնանայ հետդ։

—Չե՛մ գիտեր։

—Ըսէ՛ք իրեն։ Կ'ըլլայ, չէ՞։

Ու առանց այլեւայլի գնաց բերաւ աղջիկը սրահին մէջ, ուր կը սպասէր Մարժիվալ։

—Նստէ' սանկ, ըսաւ, եւ մտիկ ըրէ։

Քիթը խնչեց, պեխերը ոլորեց ու յետոյ.—

—Պզտի՛կ Պլանշս, տե՛ս առջեւդ սքանչելի երիտասարդ մը կայ, որ գորովանքով կը սիրէ քեզ, եւ որ, եթէ հակառակութիւն չյայտնուի քու կողմէդ, պատրաստ է ամուսինդ ըլլալու։

Պլանշ, կարկամիր կտրած, չէր խօսեր։

Վաղնէր նորէն խնչեց։

—Այո, օրիորդ, ըսաւ Մարժիվալ, այն ատեն, ոտքի ելլելով, կը սիրեմ քեզ։

Պլանշ չէր խօսեր տակաւին։ Սոսկալի կռիւ մը տեղի կ'ունենար սրտին մէջ, վստահ էր թէ մեռած է Թէոնուա, եւ Մարժիվալի հետ ամուսնանալով պիտի կրնար սրբել ամօթը որ կը ծանրանար հիմա իր վրան։

Որոշեց վերջապէս։

Ելաւ տեղէն ու մօտենալով Մարժիվալի, ձեռքը դրաւ անոր ձեռքին մէջ։

—Այսպէս, ըսաւ երիտասարդը, քիչ մը կը սիրե՞ք զիս։

—Շատ համակրութիւն ունիմ ձեզի համար, մրմնջեց աղջիկը։ Ամէն օր, ամէն վայրկեան չե՞մ գնահատած ձեր յատկութիւնները։

—Կը տեսնե՛ս, կը կրկնէր Վաղնէր անոր ամէն մէկ բառին։

—Օրիո՛րդ Պլանշ, գո՞հ եմ ու երջանիկ, չա՛տ երջանիկ, կ'ըսէր Մարժիվալ։

—Օ՞հ, գրկեցէք մէկ մը զիրար եւ յետոյ հարսնիքին վրայ խօսինք։ Բաւական ատեն մը կայ որ պարապ չունինք։

Երկու կողմէն' ամուսնութեան կարելի եղածին չափ շուտ կատարուելու մասին յայտնուած փափաքները նպաստեցին որ քանի մը օրուան մէջ Մարժիվալ եւ Պլանշ այր եւ կին դառնան։

Սկիզբները երջանիկ ապրեցան։ Պլանշ սակայն վախով խոստովանեցաւ յղութիւնը, իր ամուսնոյն, բայց այս վերջինը ուրախութեամբ ընդունեց լուրը, բան մը' որ ցաւ եղաւ խեղճ կնոջ։

Ստիպուած, դատապարտուած էր կրելու անհնալի տանջանքը, կրելու զայն մինչեւ վերջը։ Հետեւաբար որոշեց տունը մնալ, բնաւ դուրս չելլել։

Եօթը ամիս վերջը ծնաւ վերջապէս։

—Կանխահաս է, ըսաւ բժիշկը։

Եւ իրապէս, աղջիկը որ աշխարհ եկաւ, տկարակազմ էր, ծննդաբերութիւնը ա՛յնքան դիւրաւ եղաւ որ, ամէն բան դժբաղդութեան մը խորհիլ կու տար։

—Կը տեսնե՛ս, կ'ըսէր Մարժիվալ, եթէ փոխանակ անգործօն կենալու, ինծի մտիկ ընէիր . . .

—Մի՛ յանդիմաներ զիս, բարեկամս, պատասխանեց Պլանշ, կը կարծեմ թէ պիտի մեռնիմ . . .

—Մեռնի՛լ, բացագանչեց Մարժիվալ, ինքզինքէն ելած։

Բժիշկը մէկդի առաւ, անկից ապահովուելու համար այդ մասին։ Բժիշկը պատասխանեց թէ կ'երեւան նշաններ մը, որոնց կրնայ յաջորդել ներքնաթաղանդի բորբոքում մը, որ վտանգաւոր է, բնականաբար։

Հինգերորդ օրը, կայծակի պէս հասաւ հիւանդութիւնը։

Երեք օրուան մէջ հրաշալի կինը մեռաւ, վերցաւ մէջտեղէն։

Մահուընէն առաջ խելքին գալով քանի մը խօսքեր ըսաւ զորս ո՛չ Վաղնէր ո՛չ Մարժիվալ չկրցան հասկնալ։

—Գիտէի թէ այդ մենամարտը աժանելի պիտի ըլլար մեզի . . .

Ի՞նչ մենամարտի վրայ կը խօսէր։ Չէին գիտեր, եւ այդ բառերը տենդին է որ վերագրեցին։

. . . .

Անդին, Թէօնուա մեռած չէր սակայն, այլ մենամարտէն ազատած, բայց նիհար, ձգեր էր Ժընեւը Ֆրանսա դառնալու համար։

Կը փութար տեսնել Պլանշը բայց անոր մասին տեղեկութիւն հարցուցածին պէս ըսին իրեն թէ մեռած է։

Մեռա՜ծ, մեռա՜ծ էր Պլանշը։

Մեռած' ամուսնանալէ վերջ, աշխարհ բերելով աղջիկ մը որ իրն էր, իր զաւակը, տարակոյս չէր վերցներ։

(Շարունակելի)

թաղերու մէջ գտնուող հայ բժիշկներուն, որպէս զի յառաջիկայ կիրակի Տնօրէն Խորհրդոյ գրասենեակը գալով խորհրդակցութիւն կատարեն Ազգատախնամին վերաբերեալ բժշկական խնդիրներու մասին։

×

Պաշտօնակից մը կը գրէ թէ բարերար անձ մը 50 ոսկի նուիրեր է, Գալֆայեան որբանոցի մասրան նորոգութեան համար։

×

Գանտիլլիի եկեղեցւոյն նախկին ժամկոչը, Մչեցի Գրիգոր աղա Յովհաննէսեան, դիմում ընելով մեզ կը յայտնէ թէ նոյն թաղին Թաղ. Խորհուրդը երկար ատենէ ի վեր չի վճարեր իր 5000 ղրուշի պահանջքը։ Գրիգոր աղա եօթը տարի պաշտօնավարեր է այդ եկեղեցւոյն մէջ՝ 150 ղրշ. ամսականով. պահանջքը գոյացած է անվճար ամսականներէ։ Կը յուսանք որ Գանտիլլի Թաղ. Խորհուրդը կը գոհացնէ այս մարդուն խնդրանքը որ ամէն կերպով արդար ըլլալ կ'երեւայ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

★ Եւրոպայի մեծ պետութեանց մասին խօսելով ընդհանրապէս, կարելի է ըսել թէ անոնք խաղաղութեան պետութիւններն են, որովհետեւ իրենցմէ իւրաքանչիւրը անկեղծ փափաքողն է խաղաղութեան պահպանման։ Խաղաղութիւնը, Եւրոպայի համար սիրական հանգամանք մը ունի ուրեմն։ Սակայն խնդիրը կը փոխուի երբ Եւրոպայի չրջանակէն դուրս ելլենք։ Աշխարհիս միւս մասերուն մէջ տարբեր ազդակներ տարբեր կացութեանց տեղի տուած են։ Մասնաւորելով խօսքերնիս Ամերիկայի վրայ, Մ. Նահանգներու մէջ Սպանիոյ հետ պատերազմէն ի վեր, ուր Ամերիկացիները ակար թշնամիի մը վրայ յաղթանակը տարին, կայսերականութեան ոգին, ինքնիրմէ տարածուելու հակումը, Ամերիկացիներու սրտին մէջ զօրացած է եւ այնպէս ալ մնացած. Նոր աշխարհի քաղաքացիները, Մ. Նահանգներու հանրապետականները սիրով ինքզինքնին կը նկատեն իբր ժառանգորդները հինած քաղաքակրթութիւններու եւ այս պատճառաւ, մասնաւոր նախասիրութեամբ մը կը չլանան հնչուն բառերէ, որոնք ի վեր կը հանեն իրենց այդ դերը։ Մ. Նահանգներու մէջ, քաղաքագէտները պարտաւոր են նկատողութեան առնել այս կէտը։ Եւ ով որ Ամերիկայի մէջ կ'ուզէ բանի մը տիրանալ, անպայման պարտաւոր է իր ատենաբանութիւններուն մէջը զօրաւոր չեշտ մը դնելու եւ ի վեր հանելու այն առաջնակարգ դերը, զոր ունենալ կոչուած է Հիւսիսային Ամերիկա։ Մոնրոյի վարդապետութիւն ըսուածը հրապարակ ու գրգռող բացատրութիւն մըն է. Ֆօսպ մը ըլլալէ աւելին է անիկա Ռուզվէլդ նախագահին համար, որովհետեւ Մ. Նահանգներու նախագահը ցոյց տուաւ թէ ինքը խօսքի մարդէ աւելի գործի մարդ է։ Բայց ներկայիս գործելու վրայ չէ ան, այլ խօսելու, եւ ասիկա իր՝ յառաջիկայի վերընտրութեան ի նպաստ. վերընտրութենէն առաջ, ահա կը բացուի Ռուզվէլդ նախագահին լեզուն եւ Մոնրոյի վարդապետութեան, իր ատենաբանութեանց առթիւ, այն տեսակ իմաստ մը կուտայ, որ սակայն նոյն ճիշդ նպատակակէտին չի հանդիպիր, եւ յետոյ խնդիրը կ'ունենայ իր կարգ մը անդրադարձի հետեւանքները։ Տակաւին չէ մոռցուած այն աննպաստ տպաւորութիւնը զոր Ռուզվէլդ նախագահին ասկէ առաջ Մոնրոյի վարդապետութեան մասին ըրած մէկ ատենաբանութիւնը, Եւրոպայի մէջ ըրաւ։ Ներկայիս Ռուզվէլդ նախագահը առիթը կը գտնէ, անգամ մըն ալ իր համոզումները յայտնելու Մոնրոյի վարդապետութեան մասին եւ ամէն ջանք կ'ընէ, իր երբեմնի ատենաբանութեան յարձակողականի իմաստ ունեցող սուր բառերը տաշել։ Մոնրոյի վարդապետութիւնը, կ'ըսէ Ռուզվէլդ, Վէրմոնդ նահանգին Բրօքթըր քաղաքին մէջ ըրած վերջին ատենաբանութեան մէջ, խաղաղութիւնն իսկ է։ Ամերիկա ոչ մէկ ազգութեան մը կ'ուզէ անիրաւութիւն մը ընել, որքան որ ուրիշի մը կողմէ ալ իրեն եղած անիրաւութեան մը չի հանդուրժեր։ Բնական է որ նախորդ յայտարարութեանց վրայ, այս վերջինները լաւ ազդեցութիւն մը միայն կրնան ունենալ աշխարհիս քաղաքացիներուն վրայ եւ եթէ Մ. Նահանգներու վարիչ քաղաքական մարդիկը բաց դուռի քաղաքականութիւնը նախ Ամերիկայի համար ընդունին, այն ատեն կարելի է ապահով ըլլալ թէ, Մոնրոյի վարդապետութեան պատճառաւ, բնաւ վէճեր գոյութիւն չեն առներ Ամերիկացիներու եւ արտասահմանի պետութեանց միջեւ։ Սակայն գործերուն մինչեւ այն տեսակ վիճակի մը մէջ թափուիլը, Ռուզվէլդ նախագահը կորովի կերպով կ'աշխատի Մ. Նահանգներու զինուորական ոյժը, մասնաւորապէս ծովու վրայ, մեծցնել։ Ցաւալի է սակայն որ ամերիկեան աւելի զօրաւոր տորմիղ մը եւ բանակ մը ոչ թէ իբր հակառակ տարր մը, այլ իբր խաղաղութեան պաշտպան մը պիտի յայտնուի։

★ Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ հին եւ նոր աշխարհներու չահերը իրարու կ'ընդհարին։ Ցայտնի կերպով կարելի չէ ըսել թէ ներկայիս, Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը ինչ տեսակ դեր մը կը խաղայ Բեքինի մէջ։ Չինական դիւանագիտութիւնը չատ լաւ կերպով ըմբռնած կ'երեւայ այն եղանակը, որով մեծ պետութիւնները իրարու կը ձգէ։ Անգլիոյ հետ, առեւտրական սասնձնաչնորհումներու մասին եղած բանակցութիւնները ներկայիս յանկարծ կանգ առին եւ Լիքինի տուրքին բարձումն ալ յետաձգուեցաւ։ Կ'ուզուի բարենորոգում մը մտցնել, եթէ միւս կողմէ, գոնէ պզտիկ մը, գործը պատրաստուած է, այսինքն, ծովու մաքսատուրքի բարձրացման մասին բոլոր պետութեանց հաւանութիւնը առնուած է։ Սակայն մինչեւ որ այս բանը տեղի ունենայ, վստահօրէն կարելի է ըսել թէ, Բէյհօյի գետէն վար, դէպի ծով չատ ջուր կը հոսի դեռ։

Մ. Տ.

ԳԵՐՄԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԶՈՅԳԸ

ԲՈԶԸՆԻ ՄԷՋ

ԲՈԶԸՆ, 3 սեպտեմբեր. — Կայսրը եւ կայսրուհին այս առաւօտ կանուխ Լավիքայի զօրանցքին գացին։ Վիլհէլմ կայսրը ձիով կ'երթար նոր դրօշակներուն առջեւէն, զորս, ուղերձ մը արտասանելէ վերջ յանձնեց զօրագունդի դնդապետներուն։ Ասկէ վերջ կայսրը, կայսրուհին եւ գահաժառանգ իշխանը, ձի հեծած անցան բարեւի կեցող զինուորներուն առջեւէն որոնք յետոյ երկու անգամ անցան Նոցին Վեհափառութեանց առջեւէն։

ԲՈԶԸՆ, 3 սեպտեմբեր.— Այս առաւօտ կայսերական ամոլին կողմէ, զօրավարի կայանին մէջ տրուած նախաճաշի սեղանին, զօրավար հրամանատարին տան մէջ գտնուողներէն զատ հրաւիրուեցան նաեւ գահաժառանգ իշխան Ֆրիտրիխ Վիլհէլմ եւ զօրավար ֆոն Շլիւֆէնը իր կնոջը եւ աղջկանը հետ։ Կէս օրէ վերջ կայսրուհին ընդունեց տիկնանց եւ ընկերութեան պարոններու այցելութիւնը։ Ուրիշ վերջ տեղի ունեցաւ կայսեր կողմէ զօրավարներու ընդունելութիւնը, որուն փութացած էին նաեւ պատասխանել, կայսեր կողմէ հրաւիրուած օտար սպաներ։ Զօրագունդի հրամանատար զօրավարին տան առջեւ մարդոց անհագին բազմութիւն մը հաւաքուած էր։ Գավիէրայի Լուտվիկ իշխանը, կէսօրէ վերջ այցելութիւն տուաւ Կոմս Պիւլովի եւ երկար ատեն մնաց։ Երեկոյեան ժամը 7ին, նահանգային թանգարանի սրահներուն մէջ ճաշասեղան մը տրուեցաւ։ Այս առթիւ Վիլհէլմ կայսրը Ռուսիոյ Զարին կենաց բաժակաճառ մը արտասանեց եւ երաժշտախումբն ալ ռուսական ազգային երգը հնչեցուց։ Երկրորդ բաժակաճառը գերման կայսրը ջատագովեց զօրաբանակին նոյն օրուան զօրահանդէսին ատեն ցոյց տրուած վարմունքը, եւ ջերմագին բառերով ի վեր հանեց զօրահանդէսի դաշտին վրայ գտնուող պատերազմական ընկերութեանց ընթացքը։ Կայսրը վերջացուց իր բաժակաճառը, հինգերորդ զօրաբանակի կենացը խմելով եւ երաժշտախումբն ալ սկսաւ Եօրքեան քայլերգը հնչեցնել։ Հինգերորդ զօրաբանակի հրամանատար զօրավարը, ֆոն Շլիւֆէնպաւրը, կայսեր համար կեցցէի ոգեւորեալ աղաղակով մը պատասխանեց կայսերական բաժակաճառին։ Քաղաքը չքնաղապէս լուսավառուած էր։ Ժամը 9½ին տեղի ունեցաւ չփօրներու մեծ նուագահանդէս մը։

★ Վիլհէլմ կայսրը ռուսական կառավարիչ Չերքովի տուաւ Սեւ Արծուի պատուանշանը եւ տեղակալ Պէքրրի, Թագի պատուանշանին Բ. աստիճանը։

ԲՈԶԸՆ, 3 սեպտեմբեր.— Լուսավառութիւնը ամբողջ քաղաքին համար ընդհանուր էր։ Հանրային չէնքերը, արքեպիսկոպոսին պալատը, քահանաներու դպրոցը եւ Մայր եկեղեցիի պաշտօնեաններուն ամէնուն ալ բնակարանները չքնաղապէս զարդարուած էին։ Կառքով թանգարան գացած ատեն, ինչպէս նաեւ անկէ վերադարձին Վիլհէլմ կայսրը խանդավառ համակրական ցոյցերու առարկայ եղաւ։ Կայսերական ամոլին տան առջեւ ուր երաժշտախումբը կտորներ կը նուագէր, մարդոց անհագին բազմութիւն մը հաւաքուած էր, որ կայսերական զոյգին համար մաղթանքի որոտընդոստ աղաղակներ կ'արձակէր։

ԲՈԶԸՆ, 3 սեպտեմբեր.— Վիլհէլմ կայսրը, այսօր չքասեղանէն առաջ իր ներկայութեան ընդունեց Վարշաւիոյ կառավարիչը, Չերքով զօրավարը, ինչպէս նաեւ իր երկու ռուս զօրագունդներու սպայակոյտերը։ Կայսրը իրեն ներկայացողներէն իւրաքանչիւրին հետ երկար խօսակցութիւններ ունեցաւ եւ ամէնէն վերջը, ամենուն ուղղեալ հետեւեալ ուղերձը արտասանեց.—

«Ձեզմէ հրաժեշտ առնելէ առաջ, պէտք կը զգամ, Ձեզի իմ ուրախութիւնս յայտնելու, Բոզընի մէջ, մեր զօրահանդէսին ատեն ողջունել կարենալուս համար ռուսական իմ երկու զօրագունդերուս սպաները, որոնց համազգեստները հպարտութեամբ կը կրեմ։ Ձեր ներկայութիւնը կը պարտիմ Նիքոլա Զարին բարեացակամութեան, որ իմ Ռէվալ գտնուած միջոցիս, ուրախութեամբ հաւանեցաւ որ ես հրաւիրեմ զձեզ Բոզընի մէջ։ Ձեր ներկայութիւնը չի նշանակեր միայն այցելութիւն մը ռուսական իմ գնդերուս սպաներուն, այլ նաեւ ապացոյց մըն է այն զէնքի հին եղբայրակցութեան, որ մէկ դարէ ի վեր մեր բանակները իրարու հետ կը կապէ։ Թէ այդ զէնքի եղբայրակցութիւնը տակաւին կենդանի՛ է, կարելի է երկու իրողութիւններէ յատուկ կերպով տեսնել։ Ձեր ժամանումին օրը, Զինչեցի Բոզըն քաղաքի կառավարական չրջանակներու բացառիկ օրէնքը, որով հին ամրութեանց քաղաքին խաղաղական զարգացում մը կարելի պիտի ըլլայ։ Ասկից զատ, պատիւ ունիմ, այսօր առաջին անգամ ըլլալով իմ ռուս երկու զօրագունդերուս սպաներուն ներկայութեան, գինի կարենալուս այն ծիրերը, զորս Նորին Վեհափառութիւն Նիքոլա Զարը, մեր անձնական բարեկամութեան իբր նշան մը, ինծի հետ փոխանակեց։ Ձեր վեհափառ տիրոջ իսկ արտասանած բառերուն համաձայն, դուք պէտք է մէկ օղակը ըլլաք այն զօրաւոր չղթային, որ մեզ երկուքս հաւասարիմ բարեկամութեամբ մը իրարու կը կապէ։ Տայ Աստուած, որ այս միշտ այսպէս ըլլայ»

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

★ Լոնտոնի մէջ հաւաքուեցաւ առեւտրական-միութեանց (trade_union) այս տարուան համաժողովը։ Համաժողովի այս տարուան խորհրդակցութեանց ծրագրին մէջ կը գտնուի Անգլիոյ ներքին զարգացման համար չատ կարեւոր կէտ մը։ Առեւտրական այն միութիւնները, որոնք սկզբները բնաւ քաղաքականութեան չէին խառնուեր, ներկայիս որոշած են, խորհրդարանին մէջ իրենց ներկայացուցիչները ունենալ։ Համաժողովի գումարմանց համար տրամադրելի դարձուած է Հոլպորն Դաունի Հոլլ չէնքը։ Համաժողովի գումարմանց ներկայ պիտի գտնուին առ այժմ 500 պատուիրակներ, որոնք 1,500,000ի չափ անդամակիցներ կը ներկայացնեն։ 1898էն ի վեր առեւտրական-միութեան անդամակիցներուն վրայ աւելցած են 400,000 նորեր։ Հաշուուած է որ կրթուած 10 գործաւորներէ երկուքը առեւտրական այս կազմակերպութեան կը պատկանին։ Նկատի ունենալով ընկերակցութեան անդամակիցներուն այս մեծ թիւը, քաղաքականութեան մէջ ալ բաժին ունենալու մասին իրենց կողմէ տրուած որոշումը, որով կ'ուզեն Խորհրդարանին մէջ իրենց մասնաւոր ներկայացուցիչները ունենալ, տարակոյս չկայ որ Խորհրդարանական չրջանակներու մէջ կ'ունենայ իր որոշ ազդեցութիւնը։ Մեծ եռանդով յառաջ կը տարուի նաեւ ընտրական դրամագլուխ մը հաւաքումը։ Հանքի աշխատաւորներու գործաւորական ընկերակցութիւնը որ 350,000 անդամակիցներ ունի, ուրիշ գործաւորական ընկերակցութեանց պէս, տարեկան տուրք մը կ'առնէ իր անդամներէն, իրեն իբր ընտրական դրամագլուխ ծառայելու համար եւ առեւտրական միութեանց չրջանակներու մէջ այնպէս կը յուսացուի որ յառաջիկայ Խորհրդարանական ընտրութեանց ատեն կարող պիտի ըլլան իրենք ալ իրենց 50-60 ընտրելիները ունենալ։ Այս ընտրելիները պարտականութիւն պիտի ունենային Խորհրդարանի մէջ առեւտրական միութեանց համաժողովի կողմէ տրուած որոշումները ինչպէս նաեւ միութեանց չահերը պաշտպանելու, մինչդեռ ատկէ դուրս, քաղաքական ուրիշ խնդիրներու մասին ազատ են իրենց ուզած Խորհրդարանական կուսակցութեան պատկանելու։ Ուշադրութեան արժանի է որ, ընդհանուր գործաւորներու առեւտրական միութիւնը որոշած է համաժողովին մէջ՝ Հարաւային Ափրիկէի պատերազմի մասին, ամէն բան անցնելէն վերջն ալ տակաւին խորհրդակցիլ։

★ Վիլհէլմինա թագուհին սեպտեմբեր 16ին անձամբ պիտի բանայ խորհրդարանը։

★ Ուսուցչապետ Եայ (Հայտէլպէրկ) եւ Վինքլըր (Ութրէհդ) բժիշկները Լա Հէյի մէջ խորհրդակցութիւն մը ունեցան Օրանժի երբեմնի նախագահ Սթէյնի առողջական կացութեան մասին։ Հիւանդին վիճակը ուսուցչապետներուն կողմէ գոհացուցիչ գտնուեցաւ։ Ուսուցչապետ Եայի կարծիքը սա է որ Սթէյն պիտի ապաքինի, թէեւ դանդաղօրէն։

★ Թուլուզէն սեպտեմբեր 2 թուականով կը հեռագրուի թէ զօրավար Պաւեժէն, զինուորական մեծ մարզանքներուն առթիւ նոյն տեղը գտնուող օտար սպաներուն եւ Ֆրանսացի զօրավարներուն ի պատիւ սեղան մը տուաւ, որուն նախագահեց Աստուրիոյ իշխանը։ Զօրավար Պաւեժէն վստահեցուց օտար սպաները որ ինքը պիտի թեթեւցնէ իրենց պարտականութիւնները ու խմեց ներկայացուցիչ ունեցած տէրութեանց վեհապետներու ու պետերուն ինչպէս նաեւ Աստուրիոյ իշխանին կենացը, Աստուրիոյ իշխանը, իր պատասխանին մէջ, յանուն օտար սպաներուն չնորհակալութիւն յայտնեց իրենց եղած ընդունելութեան համար եւ ըսաւ թէ իրեն համար պատիւ մըն է ֆրանսական բանակի մարզանքներուն ներկայ գտնուիլը։ Իշխանը բարձրացուց իր բաժակը Լուպէ նախագահին եւ արի Ֆրանսական բանակին կենացը։ Օտար սպաները պաշտպամը ելլելնուն՝ բազմութեան կողմէ խանդավառ կերպով ընդունուեցան։

★ Ուսըըրէն (Մասաչուսէթսի Նահանգ) սեպտեմբեր 2 թուականով կը հեռագրուի թէ Ռուզվէլդ նախագահը նոյն տեղ ատենաբանութիւն մը ըրաւ համակցութեանց վրայ եւ ըսաւ թէ պէտք է մտքի առջեւ բերել կատարեալ տխմարութիւնը այն մարդուն, որ կը պնդէ համակցութեանց ջնջումը, առանց գաղափար մը ունենալու թէ ինչ կ'ուզէ իբրապէս ընել։ Նախագահը ինքն ալ պիտի աչխատէր մարդու մը հետ, եթէ այդ մարդը պնդէր համակցութեանց մէջ եղած աննպաստ կէտերը միայն ջնջելու, մինչդեռ իր աջակցութիւնը չպիտի տար այն մարդուն որ այն տեսակ եղանակով մը կ'ուզէ մէջտեղէն վերցնել համակցութիւնները, որով երկրին բարօրութիւնը կրնար փճանալ։ Մարդ մը, որ կը յանձնարարէ կարգ մը միջոցներով համակցութեանց ջնջումը, որ իրեն հետեւանք պիտի ունենար երկրին ճարտարարուեստներու կաղալը, լաւագոյն պարագայի մը մէջ չառլադան մը եւ յոռեգոյն պարագայի մը հանրապետութեան թշնամի մը պիտի նկատուէր։ Նախագահ Ռուզվէլդ իր ատենաբանութեան վերջին յայտնեց որ ընդհանուր՝ ազգային օրէնսդրութեամբ մը կարելի էր համակցութեանց խնդրոյն մէջ բան մը ընել։

★ Բրեդորիայէն սեպտ. 2 թուականով Մորնինկ Բոսդի կը հեռագրուի թէ, Ներքին խնդիրներու գրասենեակին մէջ գլխաւորներու ժողով մը տեղի ունեցաւ, որուն 400ի չափ խմբապետներ ներկայ գտնուեցան։ Այս ժողովի ատեն խմբապետներուն հաղորդուեցաւ հրովարտակ մը, որուն համաձայն պարտաւոր են իրենց քով գտնուած բոլոր զէնքերը եւ պաշարները յանձնել կառավարութեան։

★ Ռիօ տը Եանէյրոյէն սեպտ. 2 թուականով կը հեռագրուի թէ Պրազիլիոյ ելմտական նախարար Մուրթինօ հրաժարական տուաւ, յառաջիկայ մարտի ծերակոյտի ընտրութեանց ատեն իբր թեկնածու ներկայանալ կարենալու համար։ Արդի ներքին գործոց նախարարը կը ստանձնէ նաեւ ելմտական գործոց նախարարութեան պաշտօնը, մինչեւ ներկայ նախագահին պաշտօնավարութեան վերջին համար։

★ Շանկայէն սեպտ. 2 թուականով կը հաղորդուի թէ առեւտրական պայմանագրութեան չուրջ յարուցուած դժուարութիւնները, կայսերական երկրորդ հրովարտակի մը հրատարակութեամբ հարթուած են։ Կարգ մը խմբագրութեան փոփոխութիւններ հաւանականաբար 2—3 օրերու համար պիտի ձգձգեն պայմանագրութեան ստորագրումը։

★ Մոսիոս Պուլկարիոյ մէջ չըրջաբերութեան պիտի հանուին 5, 10 եւ 25 սանդիմնոց նոր նամակադրոշմներ, որոնք սակայն մէկ ամսուան համար պիտի գործածուին։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԱՑՍՕՐՈՒԱՆ

ՎԻՐԽՈՎԻ ՄԱՀԸ

ՊԵՐԼԻՆ, 5 սեպտ.—Գերման նչանաւոր գիտուն Վիրխով մեռաւ այս առտու։ Ծնած էր 1821 հոկտ. 13ին՝ Բոմերանիոյ մէջ։

ՆԱՆԹ, 5 սեպտ.—Սէն Ռէմի գնդապետը՝ որ միաբանական վարժարաններու օրէնքին գործադրութեան միջոցին մերժած էր իր գունդով օժանդակել, այսօր դատուեցաւ Նանթի զինուորական ատեանին առջեւ, անկարգապահութեան եւ հրամանի անսաստման ամբաստանութեամբ։ Բանի մը վայրկեանի խորհրդակցութենէ վերջ, գնդապետը 24 ժամուան բանտարկութեան դատապարտուեցաւ։ Այս վճիռը ընդհանուր զարմանք պատճառեց։

ԼՈՆՏՈՆ.—Պ. Չէմպըրլէն՝ ի ներկայութեան Լորտ Քիչնէրի եւ Լորտ Օնսլօուի, այսօր ընդունեց պօէր զօրավարները։ Բանի մը թերթերու գրածին նայելով, կատարուելիք բանակցութիւնները պաշտօնական գոյն մը պիտի ունենան։ Այսօրուան խորհրդակցութիւնը բոլորովին գաղտնի մնացած է։

ԲԱՐԻԶ.—Կը հերքուի այն զրոյցը՝ որուն համաձայն կը հաւաստուէր թէ բուռն միջադէպներ ծագած են զօրավար Անտռէի եւ Պ. Բէլգանի միջեւ, եւ թէ Պ Լուպէ միջամտած է։

ԳՕՓԷՆՀԱԿ.—Էտուըրտ թագաւորը ծանոյց Քրիսթիան թագաւորին թէ չպիտի կրնայ Տանիմարքա գալ՝ որովհետեւ Գօբէնհակի օդը չատ ցուրտ է իրեն համար։ Ալեքսանտրա թագուհին միայն սեպտեմբերի վերջը Գօբէնհակ պիտի երթայ։

ՊՐԷՍԹ.—Պաշտօնապէս ծանուցուեցաւ Լանտէրնոյի Սէն-Միլիէէն միաբանական վարժարանին մեծաւորուհիին թէ Ֆինիսթէրի նահանգապետը ընդունելի չինկատեր այն հրամանագիրը՝ որով վարժարանը վերաբացուած էր։ Դպրոցը նորէն պիտի փակուի։

ՊԵՐԼԻՆ.—Լորտ Ռոպէրդս, Պ. Պրոտրիք, ինչպէս նաեւ Քէյլի-Քէննի, Ֆրէնչ եւ Համիլթըն զօրավարները հոս հասան գերման բանակին ազդմափորձերուն ներկայ գտնուելու համար։

ԲՈԶԸՆ.—Կայսրը, կայսրուհին եւ գահաժառանգ իշխանը Բօցտամ մեկնեցան։ Ժողովուրդը խանդավառօրէն ծափահարեց զիրենք։

ԼՈՆՏՈՆ.— Պօէր զօրավարներու հետ կատարուած բանակցութեանց տեղեկագիրը Կապոյտ Տետրակով մը պիտի հրատարակուի։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 5 Սեպտ. — Գաղթային նախարարը Ձոռ տը Ձաանսէն հեռագիր մը ստացաւ որ կը ծանուցանէ թէ նոր բորբոքում մը տեղի ունեցաւ չորեքչաբթի օրը Մարթինիքի մէջ։ 2000 հոգի մեռեր են։

—Բարիզի պապական նուիրակին ետ կանչուած ըլլալուն լուրը հերքուեցաւ։

«ԾԱՂԻԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ [15]

ՈՍԿԻ ՍԱՂԱՒԱՐՏ

ՎԷՊ

ՔՍԱՎԻԷ ՏԸ ՄՕՆԹԷՓԷՆԻ

Ե.

ՆԱՄԱԿԸ

—Ո՛չ, ո՛չ, ո՛չ . . . սուտ է, կ'երդնում . . . զրպարտութիւններ են այդ ամէնը։

Խեղճ կինը՝ սիրահարին ոտքը ինկած՝ յորդ լաց մը կու լար։ Էթիէն չէր համոզուած տակաւին, եւ համոզուելու ալ երեւոյթ չունէր բնաւ։

—Վատութիւն մը, զրպարտութիւն մըն է, կ'ըսէր Տօրինա։

—Ապիրա՛տ, կը գոռար Էթիէն, թշուառակա՛ն։

—Բայց յանցաւոր չեմ, Աստուած ծածկինը վկայ, Աստուած վկայ՝ յանցաւոր չեմ . . . Մեռցուր զիս այս վայրկեանիս՝ բայց մի՛ կասկածիր իմ սիրոյս անարատութեանը վրայ։

—Կը ստե՛ս, կը ստես

—Ո՛չ, չե՛մ ստեր . . . կը սիրեմ զքեզ, եւ զաւակս ալ որ մօտ ատենէն պիտի ծնի՝ քուկդ է, քու սիրոյդ արդիւնքն է։

—Ո՛չ, չեմ հաւատար . . .

—Էթիէ՛ն, Էթիէ՛ն։

Էթիէն ականջ չկախեց իրեն։ Արդէն իսկ դուռնէն դուրս ելած էր։

Տօրինա երկրորդ անգամ մըն ալ ձայնեց.

—Էթիէ՛ն . . .

Երիտասարդը նորէն ականջ չկախեց։

Ան ատեն Տօրինա ոտքի ելաւ, եւ վայրի կատաղութեամբ մը դէպի դուռը խոյանալով կեցաւ՝ ու գոռաց Էթիէնի ետեւէն.

—Վա՛տ . . . վա՛տ . . . անիծուած ըլլաս . . .

Յետոյ գետին ինկաւ նուաղած։

* *

Ասկէ երկու ամիս առաջ, Տօրինայի հօրեղբայրը Վենետիկէն Բարիզ ղրկած էր իր զաւակը՝ Սանթի Տօլչին, նոյն ինքն տիկին տը Լօռմօնի վարձած գործակալութեան խորհուրդով։ Տօրինայի հօրեղբօր նպատակը յայտնի էր։ Կ'ուզէր ինքն ալ փորձ մը ընել՝ Էթիէնի եւ Տօրինայի միջեւ բաժանում մը առաջ բերելու համար։

Եւ սակայն Սանթիի միջամտութիւնն ալ օգուտ մը չէր ունեցած։ Տօրինա բնաւ չէր ուզած բաժնուիլ Էթիէնէն՝ ուրկէ գաղտնի պահած էր իր հօրեղբօրորդւոյն ճամբորդութեան նպատակը։ Վերջէն միայն, իր յղութիւնը զգացած միջոցին այդ գաղտնիքը յայտնած էր Էթիէնի, որ քիչ առ քիչ Սանթիի յարկը սկսած էր արդէն։ Էթիէն՝ իբր իր սիրուհին մէկ եղբայրը կը նկատէր զայն։

Այն օրը՝ ուր անանուն նամակին տեսարանը տեղի ունեցած էր, Սանթի տունը չէր։ Ուշ ատեն միայն վերադարձաւ, եւ ներս մտնելով զարմացաւ մնաց, տեսնելով որ ամէն բան անկարգ է տանը մէջ։

Իսկոյն վեր ելաւ, եւ զարմանքը ա՛լ աւելի չեչտուեցաւ՝ Տօրինան նուաղած գտնելով։

Անմիջապէս ձայն տուաւ սպասաւորին, եւ երկուքը մէկ բաւական աշխատեցան մինչեւ որ գեղանի կինը ինքզինքը գտաւ։

—Ի՞նչ եղաւ . . . ի՞նչ պատահեցաւ... Րինա, կը հարցնէր Սանթի՝ այլայլած։

Տօրինա՝ փոխանակ պատասխանելու, սկսաւ լալ։

Յետոյ, երբ քիչ մը աւելի հանդարտեցաւ, ճամբեց սպասաւորները, եւ ամէն բան պատմեց Սանթիի։ Միայն թէ չըսաւ որ զինքը իբր իր սիրահարը ցոյց տուած էին անանուն նամակին մէջ։

Սանթի կատղեցաւ։

Չէր կրնար ըմբռնել թէ մարդ մը, մանաւանդ Էթիէն տը Լօռմօնի պէս մարդ մը ինչպէ՛ս կրնայ կասկածիլ Տօրինայի վրայ։

—Ա՜հ, պոռաց, հաչիւ պիտի պահանջեմ իրմէ։

Ու պատրաստուեցաւ դուրս ելլելու։

Տօրինա սակայն արգիլեց։ Հասկցած էր թէ ա՛լ ամէն բան վերջացած էր իր եւ Էթիէնի միջեւ, թէ նոյն օրուան տեսարանէն վերջ ալ անկարելի էր որ կարենային կրկին չարունակել երբեմնի կեանքը։

Միայն, փութաց յայտնել որ թողուն այդ տունը եւ կրկին Իտալիա վերադառնան։ Սանթի պատճառ մը չունէր այս որոշման հակառակելու։ Կարասիները ծախեցին ու մեկնեցան։

Եօթը ամիս վերջ, Նաբօլիի մօտակայ պզտիկ գիւղի մը, Ամալֆիի մէջ, Տօրինա աշխարհք բերաւ աղջիկ մը՝ որուն անունը Ֆլավիէն դրին, եւ որ ճիշդ հօրը ոսկեգոյն մազերն ու սեւ աչուըները ունէր։

Զ.

ԷԹԻԷՆԻ ԵՐԿՈՒ ԱՂՋԻԿՆԵՐԸ

Էթիէն տը Լօռմօն, Տօրինայէն բաժնուած միջոցին բոլորովին համոզուած էր անոր յանցաւորութեան մասին։

Նամակը թէեւ անանուն էր, բայց վերջապէս այն տեսակ մանրամասնութիւններ կը՝ պարունակէր որ անկարելի էր տարակուսիլ անոր ստուգութեան նկատմամբ։

Հակառակ սակայն այդ համոզումը գոյացուցած ըլլալուն, չէր կրնար բոլորովին մոռնալ Տօրինայի անուշ պատկերը։ Այդ պատճառաւ,—կրկին անոր չվերադառնալու համար, որոշեց անանցանելի պատուար մը կանգնել իրենց երկուքին միջեւ, պատուար մը որ բացարձակապէս անկարելի դարձնէր ա՛ եւ է մերձեցում։

(Շարունակելի)

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ի ԲԱՆԿԱԼԹԻ

46րդ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ

Վարժարանս հաստատուած է 1857ին. Նպատակն է՝ աշակերտաց տալ կրօնական, բարոյական և գիտնական կրթութիւն մը, որով կարող ըլլան յաջող ապագայ մը ունենալ, և իրենց անձին, ընտանեաց, հասարակութեան, ազգին եւն. օգտակար անդամներ ըլլալ։ Վարժարանին վարչութիւնը՝ Վիեննայի Մխիթարեանց ձեռքն է։ Ուսուցչական մարմինը (corps enseignant) որ կը բաղկանայ Միաբաննեթէ եւ վկայեալ արտաքին ուսուցիչներէ պիտի կազմեն այս տարի 21 հոգի։ Ուսմանց ծրագիրն է՝ արդի երկրորդական դպրոցներու (école secondaire moderne) յատուկ յառաջադիմը, որ կը համապատասխանէ գերմանական բէալական դպրոցին (Real-schule) յառաջադրին. բայց ըստ կարի յարմարցուած է այս ծրագիրը միջավայրի պիտոյից։ Վարժարանիս կատարեալ ընթացքն աւարտող աշակերտները կրնան շատ դիւրութեամբ եւ առանց քննութեան Եւրոպայի ո եւ է բարձրագոյն վարժարան մը յաճախել՝ ուսմունքը շարունակելու համար (ինչպէս ունինք աշակերտներ ի Վիեննա. Զուիցերիա եւ Գաղղիոյ քանի կը քաղաքները) եւ կամ կրնան վաճառականութեան ձեռնամուխ ըլլալ։ Աւանդուած լեզուներն են՝ Հայ., Տճկ., Գաղղ. Գերմ. եւ Անգլ. (վերջին տարին)։ Գաղղիերէն լեզուն գործնականապէս սորվելու համար՝ աշակերտները պարտաւորեալ են միշտ նոյն լեզուն խօսելու, եւ իրենց վրայ պիտի ճակեն երեք զաղղիացի Մարիստներ, զորոնք յատկապէս բերել տըւաւ վարչութիւնս Բարիզէն։ Այս տարի, 4 պիտի ըլլան ասոնց թիւը։ Նոյնպէս գերմաներէնի համար՝ հին ուսուցիչներէն զատ, նոր մըն ալ բերել կու տայ այս տարի վարչութիւնս՝ Գերլինէն։ Ամէն ամիս ծնողաց կը զրկուի համեմատական ամսացուցակ մը, որուն մէջ մանրամասն կը նշանակուի աշակերտին բարոյական եւ ուսուցչական վիճակը, իւրաքանչիւր դասերու մէջ առած նիշերը եւն.։ Վարժարանս կը գտնուի ընդարձակ ծառալից պարտէզի մը մէջ. ունի իր յատուկ բժիշկն եւ իր գեղարանը։ 1902-1903 դպրոցական տարին պիտի սկսի սեպտեմբեր 2/15 Բշ. օրը։ Դպրոցամուտի քննութիւնները պիտի կատարուին օգոստ. ամսոյն 30ին եւ 31ին, իսկ դասերը կը սկսին կանոնաւորապէսերեքշ. օրը Սեպտ. 3ին։ Հրատարակուած է վարժարանիս 4րդ տեղեկագիրը, եւ աշակերտք կրնան առնուլ զայն ամէն օր մինչեւ կէս օր։ Վարժարանիս նկատմամբ ընդարձակագոյն տեղեկութիւններ ուզողը, թող խնդրէ վարժարանի վարչութենէն՝ վարժարանիս ծրագիրը, եւ կամ դիմէ հետեւեալ հասցէին՝

Հ. ԳԱԲՐԻԷԼ Վ. ՄԷՆԷՎԻՇԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Բանկալթի
P. GABRIEL DR. MENEVICHIAN
7—14 Constantinople, Pancaldi

ՊԱԼՔԱՆ

ԱՌԱՋՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. Ի ՍՕՖԻԱ.

Դրամագ ուխս, Պահեստ եւ եր օժանդակութեան գումար

ՖՐԱՆՔ 7.500.000

Դրամատուն Ընկերութեան ի Թուրքիա ԳՐԷՅԻ ԼԻՕՆԷ

Ընկերութիւնը ընկերակցուած Գաւառներու մէջ Գործակալներ կը փնտռէ։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ Ը. Գ. Հ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Ճէնտիտան. Թիւ 1—2

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՃԱՇԱՐԱՆ

ԱՂԷԿ ԵՒ ԱԺԱՆ ԿԵՐԱԿՈՒՐ Կ'ՈՒԶԷՔ

ԴԻՄԵՑԷՔ

Բերա, կլափանի փողոց, Թիւ 5—7

ԺՕՌԺ ՏԱՍՍԻՌԱ

ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ՃԱՇԱՐԱՆԸ

Երեք պնակ կերակուր, գինի, անուշեղէն եւ ուզածնուդ չափ հաց

5 ՂՐՈՒՇՈՎ

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏ

ՍԱՐԳԻՍ ԹԱՃՃԵԱՆ

ՎԿԱՅԵԱԼ ԿԱՅՍ. ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԻՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԷՆ

Կը ստանձնէ շինութիւններ իրենց կամ ուրիշու հաշւոյն

Կը կատարէ ճարտարապետական ամէն տեսակ աշխատութիւններ

Գաւառներէ կ'ընդունի յանձնարարութիւններ

Պատրաստութիւն շինութեանց յատակագծներու

Ի հարկին այցելութեամբ կը կացարէ զաւառներու մէջ եղած գործեր

ՄԱՍՆԱԳԵՏ

Ճշդապահութիւն եւ դիւրամատչելի պայմաններ

Կալաթա, Մահմուտիէ ճամաքսի, թիւ 42

ՀԵՐՃԱՅԻ **ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ** ՀԵՐՃԱՅԻ

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ ՑԱՃԱՒՈՐԴԱՑ ԴԻՒՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ

HEROJAI KEPTZAI ՀԵՐՃԱՅԻ

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՈՀԱՐԵՂԷՆՆԵՐ ՈՒՆԵՆԱԼ, ԴԻՄԵՑԷՔ

Պոլիս, Ոսկերչաց Շուկայ Մեծ–Փողոց թիւ 13

ՀԵՐՃԱՅԻ վաճառատունը ունի եւրոպական ճաշակով պատրաստուած գոհարեղէններ, ամէնքն ալ առաջնակարգ ըլլալու պայմանով։

ՀԵՐՃԱՅԻ վաճառատան գիները անմրցելի են։

ՀԵՐՃԱՅԻ վաճառատունը ունի արծաթեղէն առարկաներ։

ՀԵՐՃԱՅԻ վաճառատունը ունի ժամացոյցներ եւ արծաթեայ զաւազաններ։

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Հարիւրին 20 կանխիկ, մնացեալին համար չորսթական հարիւրին 5 վճարում

Կանխիկ գնողին համար հարիւրին 5 զեղչ

Գործածուած գոհարեղէնները եթէ վնասուած չեն, հարիւրին 10 զեղչով ետ կ'առնուին

لنجر مارقه‌لی انکلیز کبریتلری ٥٠٠-٤٠٠-
٣٠٠ - ٢٠ - ١٠٠ - ٧٠ دانه‌لی قوطیلر
دروننده ممالك عثمانیه‌نك هر طرفنده فروخت
اولنور جنسی اعلا وناقابل مقایسه اولدقلری
توصیه اولنور ترکیا و بلغاریا ایچون اجنته
عمومیسی انکلیز تجاری آرتور ژ هوتر
درسعادتده غلطه‌ده قراتینه زقاغنده نومرو ٧

ԼԷՆՃԷՐԻ «ԼԻՆԿԱՐ» մակնիշով ... 500, 400, 300, 200, 100, 70 ... ԼԷՆՃԷՐԻ «ԼԻՆԿԱՐ» ... 150 և 80 ... 7 ... ԱՐԹՈՒՐ Ժ. ՀՕԹԷՐ

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱՎԱՃԱՌ

ԱՐՏԱՇԷՍ

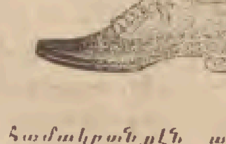

Թիւ 2, Սուլթան Համամ. Քրէտի Լիօնէի կից, Թիւ 9

ԱԺԱՆ ԾԱԽԵԼ ԵՒ ԳՈՀԱՆԱԼ

Ցաճախորդաց կոզմէ ինծի հանդէպ ցոյց տրուած համակրանքէն աւելի քաջալերուած, այս անգամ սկսած եմ վաճառատանս մէջ պատրաստել ամէն տեսակ կօշիկներ, արանց, կանանց եւ տղոց համար։ Ամէն անոնք որ ճաշակի տէր են, կրնան անգամ մը մեր ԱՐՇԱԼՈՅՍ վաճառատունը գիտել եւ փորձել մեր կօշիկները թէ անմրցելի աժանութիւնը եւ թէ նրբաձեւութիւնը։

Նաեւ չափու վրայ յանձնարարութիւններ ամենայն փութով կը կատարուին։ Վաճառատանս մէջ կը գտնուին նաեւ կօշիկ պատրաստելու համար ամէն տեսակ գունաւոր ամերիկեան եւ ֆրանսական կաշիներ, բարդէ եւ բամպակէ մանածներ եւն., որուն տէրն է ՅՈՎՍԷՓ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Ղալաթիա մասնաճիւղ չունինք

ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1805

Մանկավարժական դասագրքերու կեդրոն

ԳՐԱՎԱՃԱՌ
ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ
ՀԵՂԻՆԱԿ

Կ. Պոլիս, Մերճան փողոց, Թիւ 57

ՈՒԷՍԹԸՐՆ

Western Assurance Company

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ՀԻՄՆԵԱԼ 1851ին

Հաստատուած դրամագլուխ ... 6,000,000
... 1,250,000
... 410,000

Ներկայացուցիչ ... ԲԱՀՐԻԿ ... 100,000 ... 20, 21, 22

... 100% ... 125% ...

Թ. Գ. — ...

ՄԵՐԿԻՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ

ՀԱՄԻՏԻԷ ՓԵՍԸ

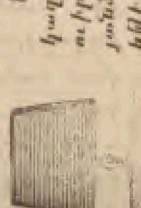

... 17, ... 101, ... 55, ... 71, 3-5 ... 9 ...

Մէկ ... 8 ...
Մէկ ... 10 ...
Մէկ ... 13 ...

MATTONI

GIESSHÜBLER

ԲՆԱԿԱՆ

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐ

ԻՆՔՆԱԲՈՒԽ ԱՂԲԻՒՐ ԱԼԿԱԼԵԱՆ ՍԵՂԱՆԻ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԵՒ ՋՐԱՑՈՒՑԻՉ

ԸՄՊԵԼԻ

Heinrich Mattoni, Carlsbad et Vienne

ՏՈՔԹ. Գ. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Բերա, Մեծ-փողոց, Կալաթա Սէրայի դպրոցին դէմ, թիւ 300

Դշ. Եշ. Շբ. օրերը առաւօտուն կանուխէն մինչեւ երեկոյ ժամ $11^1/_2$
Բշ. Դշ. Ուր. օրերը 6էն $11^1/_2$. Կիրակի օրերը ձրիաբար

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՊԱՐՏԻԶԵԱՆ

Վարժարանիս նոր տարեշրջանը կրսկըսի Սեպտ. 10 (Ն. Տ.) Դշ.։ Տարեթոշակն է, գիշերօթիկներու համար 16 ոսկի Օսմ. որուն կէսը վճարելի է սեպտեմբերի սկիզբը, եւ միւս կէսը՝ յունվարի մէջ։

Վարժարանիս տնօրէնին որդին, Մր. Ռ. Չէյմըրս, Քանատայի մէկ նշանաւոր համալսարանին մէջ փայլուն ընթացք մը աւարտելէ եւ ուսուցիչ Երուսաղեմ մտադրին որժանանալէ վերջ, կը վերադառնայ յառաջիկայ տարի, ստանձնելու համար հաստատութեան Անգլիերէն դասերուն մեծագոյն մասը, Նախապատրաստիրեն մինչեւ բարձրագոյն կարգը, եւ աշակերտները վարժեցնելու համար այդ լեզուաւ, ինչպէս գրելու նոյնպէս խօսելու մէջ. իր դասախօսութեան լեզուն պիտի ըլլայ միայն Անգլիերէն։ Միեւնոյն ժամանակ, պիտի շարունակուին Անգլ.—Հայ. թարգմանութեան վարժութիւնները բնիկ դասատուներու խնամքին տակ։

Զուիթակահարութեան կանոնաւոր դաս պիտի տրուի փափաքող աշակերտներուն, տարեկան 2 օսմ. ոսկիի յաւելուածական վճարումով։

Վարժարանիս պարտէզին կցուեցան վերջերս ընդարձակ գետիններ, որոնք նոր դիւրութիւններ պիտի տան աշակերտներուն զբօսանքի ժամերը աւելի հաճելի ընելու։

Աւելի տեղեկութիւններու համար դիմել Մր. Ռ. Ռ. Բիթի, Պարպր-Համու, Կ. Պոլիս, կամ վարժարանիս տնօրէն Տր. Ռ. Չէյմըրսի, նամակները ուղղելով Պարտիզակ։ 12—15

ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԿԱՐԵՒՈՐ

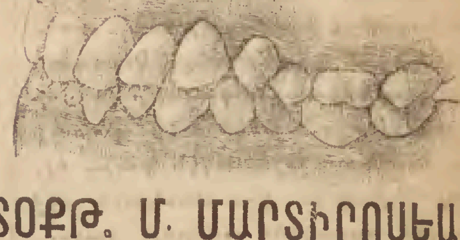

ՏՈՔԹ. Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Պատիւ ունի ծանուցանել թէ իր սպառ. յաճախորդաց կրկնակի խնդրանաց զոհացում տալու համար, տասնմէկամեայ կան զարմանատուն մը հաստատած է Բերա, Աղա Ճամիի կողմը, Լիւքսէմպուրկ արճարանին կարգը 124 թիւ. տունը՝ ուր այցելուներ կ'ընդունի ամէն օր՝ առաւօտէն մինչեւ երեկոյ, կիրակի օրերը ձրիաբար։

Կը բուժէ ամէն տեսակ ակռայի եւ լինտի հիւանդութիւնները, ինչպէս նաեւ փտած ակռաները ամենապատիկ զաւերը վայրկենապէս կասեցնելով, ոսկիով, բլաթինով, կիտուածով եւ ուրիշ շատ մը տոկուն մետաղներով կը լեցնէ զանոնք կարճ ժամանակամիջոցի մէջ. առողջ ակռաներու նման մինչեւ վերջը գործածուելու եւ յետ անհանդստութիւն չպատճառելու պայմանաւ։

Ոսկիի, բլաթինի եւ քաուչուքի վրայ բոլորովին նոր մեթոտով, կը շինէ նոյնպէս ճաշակաւոր եւ գիմացկուն ակռաներ յար եւ նման բնականին։ Փտած եւ կոտրած ակռաներու արմատները առանց հանելու եւ առանց ամենափոքր ցաւ մը զգացնելու, նորոգմար եւ կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ կը գետեղէ անոնց վրայ առանց քիմքի ակռաներ եւ ոսկէ «քուռոններ», որոնք բնականի նման կը գործածուին, եւ հանելու, մաքրելու գնելու եւլն. ձանձրութիւնները չունին։

Շատ փտած եւ խախտուած ակռաները ու լինտերու մէջ մնացած ակռաներու արմատները թմրեցուցիչ եւ սաւնեցուցիչ դեղերով կը հանուին ԱՌԱՆՑ ՑԱՒԻ։

Դեմքի ձեւաւորութիւն, կատարեալ ծամողութիւն եւ յստակ արտասանութիւն եւ բաղխաւորեալ։

Գիները չափաւոր

Ազքատաց ձրի զարմանում 17—20

Արտօնատէր Ա. ՍԱՂԱՆԵԱՆ

Տպագրութիւն Սագաեան Տպարան։

«ԾԱՂԻԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (67)

Ա. ՄՈՒԹԷ

ՔՐՈՋ ՆԱԽԱՆՁ

Բ. ՄԱՍ

ԱՄՈՒՍՆՈՅՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔԸ

Ա.

ՏԻԿԻՆ ՊԻՍԻ ԲԱԺՆՈՒԱԾ Պ. ՊԻՍԻԷՆ

—Սա Տըրիզին անձնապանութիւնը խորհիլ չի՛ տար ձեզի։

—Ո՛չ, երբեք։

—Զի՞ք կարծեր նաեւ որ Օնօրին Պէրթանը փոխանակ սաէլու՝ սիրած ըլլար։

—Ինչ կ'ըսէք։

—Հաւատքիս պէս գիտեմ սակայն։ Եւ որովհետեւ Պէրթան Տրինը կը սիրէր, Օնօրին արգելք ըլլալու համար ատոր, շատ մը մեքենայութիւններ դարձուց, կարծել տալով Տրինզին թէ Պէրթան զինքը կը սիրէր, եւ վերջ ի վերջոյ անոր անձնասպանութեան պատճառ ըլլալով։

—°. °. °. . .

—Այո՛, ես այսպէս կը դատեմ, եւ եթէ ճիշդ է ենթադրութիւնս՝ հրէշ մըն է տիկին Պիսի։

Ու քիչ մը կենալէ ետք.

—Շնորհակալ եմ, Պ. Պիսի, որ ինծի այդ տեղեկութիւնները հաղորդեցիք. հիմա իրօք բան մը կը նշմարեմ այդ գործին մէջ, թէեւ ոչ ստակալին յստակ. կա՛յ, գաղտնիք մը կայ այդ անհելի գործին մէջ, ինչ որ ըսիք ինծի, իրա՛ւ որ արտասովոր բան է։

—Հրէ՛շ մը իմ կինս, հրէ՛շ մը, կը կրկնէր Պ. Պիսի։

Բայց Ռիշար չէր լսեր, ընդոստ տեղէն ցատկեց, ու չուսավ վար իջաւ, աճապարոտ քայլերով հեռանալով. մայիսի գաղջ իրիկուան օդով մը։

—Աղէ՛կ, աղէ՛կ, կը կմկմար Պ. Պիսի մինակին, ի՛նչ ըսել ուզելը չհասկցայ թէեւ, բայց կ'երեւայ թէ շատ փորձեր է կնկանս դէմ, եւ իմ տեղս ինք վրէժ պիտի լուծէ անկէ։

Ու նորէն գլուխը բարձին դրաւ, բարկութիւն մը ու անգութ ուրախութիւն մը զգալով միանգամայն։

Բ.

ՊԷՐԹԱՆ՝ ՀՌՈՄԻ ՄԷՋ

Տըրիզին անձնապանութիւնը չա՛ւ սուզի նստաւ Պէրթանին։ Խեղճը գլխ կերպով հիւանդ ինկաւ, ուղեղային տենդէ մը բռնուած, Փիշեր ցորեկ կը զառանցէր, միշտ կրկնելով իր սիրածին անունը, սիրտ բզկտող հառաչանքներով, հակառակ Ռիշարի թախանձանքներուն, որ քովը կը հսկէր միշտ իբր անձնուէր բարեկամ մը։

—Ան իմս է, կը պոռար, ան իմ կ'ըլլար, ե՛ս պատճառ եղայ անոր մահուան։

Այնպէս որ մէկ քանի օրեն գլխուն մէջ ամէն մարդ տեղեակ էր եւ զէլութեան։ Իսկ տիկին Տիւքլէս գիտէր արդէն թէ իր սիրելի աղջիկը համանուէին եղած էր Պէրթանին, եւ իր ցաւէն ու ամօթէն յուսահատած ինքզինքը ճահիճ նետած էր։ Ռիշար տեսնելով որ գլխակին մարգիկը ալ մէնքն ալ ծուա կը նային հիւանդին, յարմար դատեց զայն գլխակէն զատել հանել, ու մասնաւոր գիւղի մը մէջ բարի պառաւ կնկան մը խրճիթը փոխադրել տուաւ։ Հոն, գրեթէ երկու ամիս չափ անկողնին մէջ անցուց, միշտ սակայն առանց ինքզինքին գիտակցութիւնը ունենալու։ Ռիշար չպառեց սակայն ամենեւին ու հետզհետէ մէկ տեղ կառքով Բարիզ տարաւ հիւանդը։ Ինքը գնա նոր զլուխը եկած էր Պէրթանին, եւ Բարիզի իր արուեստանոցին մէջ հաստատուելէն մէկ երկու օր ետքը միայն զարմացմամբ հարցուց Ռիշարին թէ ինչպէս Բարիզ եկած էին։ Ոչ իսկ տեղեկութիւն ունէր թէ երկու ամիս շարունակ հիւանդ պառկած էր։ Կը յիշէր միայն թէ նոյնմերկին սկիզբը անկողին ինկած էր։ Հիմա զեկտեմբերի վերջն էին։

Ու միշտ կ'ողբար իր սէրը Ռիշարին աջեւ.

—Տըրի՛զ, մեռար ան, իրա՛ւ, բայց կ'ապրի ինծի համար միշտ, հոս —ու ձեռքը կուրծքը կը տանէր,—ինչ փոյթ թէ ան գիս յանցաւոր նկատած է, կարծելով թէ ես զինքը կը խաբեմ, որովհետեւ այնպէս հաւատացուցեր են իրեն թէ Օնօրին իմ սենեակս մտեր է գիշեր ատեն, ինչպէս գրեր էր իր վերջին նամակին մէջ, ինչ փոյթ, ան իմ միակ խաւարս պիտի մնայ՝ որուն հետապնդած ըլլամ բոլոր հոգւովս, միակ էակը՝ զոր սիրած ըլլամ կեանքիս մէջ։ Ասկից վերջը, ո՛չ, ասկից վե՛րջը չեմ գիտեր թէ ինչպէս պիտի մխիթարեմ կեանքս։

Բայց խորհած էր արուեստագիտական ճամբորդութիւն մը ընել, ու մտադրած էր զէպ ի Հռոմ ճամբայ ելլել։

Եւ Ռիշարէն զրամ փոխ առնելէ ետքը,—բան մը՝ զոր իր բարեկամը ա՛յնքան սիրով յանձն առած էր ընել—զարնան ճամբայ ելաւ զէպ ի Իտալիա։ Նախ հիւսիսային Իտալիան պտըտեցաւ,—Թուրինօ, Ճէնովա, Միլանօ, Վենետիկը եւն. եւն.—ու հոսաւ Հռոմ։

Ինքնին ընդարձակ միւզէ մ'էր Հռոմը, զոր ա՛յնքան հոյակապ կը դարձնէին պատմական չէնքերը, արձանները, աւերակները եւ որ արուեստագէտ մը իրեն համար ա՛յնքան շահագրգռական ժամանցներ պիտի կրընար գտնել։ Եւ Պէրթանին սիրտը՝ արդէն տառապած՝ մեծ հանգստութիւն մը կը զգար այս տեսարաններուն հանդէպ։ Օրերով կը պտտէր, կ'այցելէր Հռոմի զանազան նշանաւոր հրապարակները ու թանգարանները։

Գեղարուեստին ա՛յնքան մօտիկ կը զգար ինքզինքը, որքան չէր զգացած մինչեւ հիմա, ժամերով կանգ կ'առնէր որ եւ է արուեստագիտական գործի առջեւ եւ կ'ուսումնասիրէր։ Այնպէս մինչեւ որ իրիկուն ըլլար եւ իր վարձած սենեակը կը վերադառնար, քանի մը ժամուան համար մոռցած սէրը, Տըրիզը, նորէն յիշելու համար։

Շաբաթներ անցան. իրիկուն մը երբ իր սենեակը կը մտնէր, տեսաւ որ բոլորովին անծանօթութիւն մը անոր չորս կողմը ծաւալած էր, եւ մէկ երկու գեղեցիկ փունջեր դրա՛ւ՝ որոնք իր սեղանին վրայ դրուած էին. զարմացաւ. միեւնոյն ատեն սակայն զոհ մնաց որ անտիպրուէին առանձ սիրուն անակնկալներ կը պատճառէր։ Ծեառյ հոտաւէտ փունջերը, որոնք Տըրիզիններուն կը նմանէին։ Բայց միեւնոյն իրիկուան մը համար չէր սակայն հետեւեալ, ինչպէս նաեւ յաջորդ իրիկուններն ալ, սովորական դարձած էր իրեն՝ միշտ փունջերու հանդիպիլ։

(Շարունակելի)